

PEQQUSERLUNNIARSINNAANERUP AKIORNIARNISSAANIK ISUMASSARSIORFISSAQ

– KOMMUNINUT NATSORSUUSSAQ

Una isumassarsiorfissaq paasiniaaffissiarlu pilersinneqarpoq taallugu "Beskytt kommunen! Håndbok i antikorrupsjon" (2. udgave, 2014), Norge-mi Transparency International Norge-mit KS (kommunit akornanni suliniaqatigiiffik peqatigalugu) suliarisaalluni. Transparency International Greenland-imiillu qutsavigiumavarput TI Norge suliat uatsinnut atugassanngortimmatigit uuma ilitsersuusiap Kalaallit Nunaanni kommuninut naleq-qussagaasumik suliarinninnissamut tunngavissatut.

Transparency International (TI) tassaavoq nunarsuaq tamakkerlugu inuinaat suliniaqatigiiffiat peqquserlunnartarnermik akiuinarluni suliniarnermi suuttusoq. Nunarsuarmi immikkortortaqrarfiit 100 miss. amerlassuseqartut Berlin-imilu allattoqarfisasaq aqqutigalugit TI-mit peqquserlunnerup kingunipilui oqartussaaffeqrarfiit, inuussutissarsiornermik ingerlatsiviit, aallartitsisartut suleqatigalugit paasitinniarneqarput kimeqarlumillu peqquserlunnartarnermik akiuiniarnerit ingerlanneqarlutik.

Transparency International Greenland (TIG) 2010-mi saaffigisartakkatut 2011-imilu peqatigiiffittut pilersinneqarpoq. TIG-lu 2015-imi nunarsuaq tamakkerlugu suliniaqatigiiffimmi tamakkiisumik ilaasortatut ilanngunneqarluni.

TIG-MINNGANNIIT SAQQUMMIUNNEQARTARSIMASUT:

- Integritetsstudie af den offentlige sektor i Grønland (Januar 2012) (Kalaallit Nunaanni pisortaqrarfiit tutsuiginassusiinik misissuineq (Januar 2012)
- Håndbog i antikorrupition (2. udgave 2015) Peqquserlunnartarnerup akiorniarnissaanut isumassarsiorfissatut ilitseruusiasq (aappaassaanik naqiteritaq 2015)
- Håndbog om offentlige ansattes ytringsfrihed (Juni 2015) Pisortani sulisut naqisimaneqaratik oqarsinnaatitaanerit pillugu ilitseruusiasq (Juni 2015)
- Hvilke udfordringer møder Grønland når FN's konvention mod korruption træder i kraft for Grønland (Oktober 2015) FN-ip peqquserluttarneq pillugu isumaqatigiissutaa Kalaallit Nunaannut eqqunneqarpat suut unammioarnartut pilersussaasut pillugit atuagassiasq (Oktober 2015)
- Guide til virksomheders arbejde med menneskerettigheder (September 2016)
Suliffeqarfiit inuit piginnaatitaaffiinut atatillugu periusissaat pillugit ilitseruusiasq (September 2016)
- Global Corruption Barometer 2016. Hovedkonklusioner fra Grønland (November 2016) Global Corruption Barometer 2016. Kalaallit Nunaanni pingaarnertut naliliinerit (November 2016)

NUTAARSIASSIISUT:

- TIG-mit ukiumut marloriarluni ilasortanut nutarsiasiisummik saqqummiussisoqartarpoq

Atuagaaq TIG-mit Kalaallit Nunaanni Inuit Piginnaatitaaffii pillugit Siunnersuisooqatigiinnit tapiiffiqineqarluni suliarineqarpoq

IMARISAASUT:

ILEQQORISSAARNEQ PEQQUSERLUTSAALIUNERLU OQALUUSERISASSANNGORLUGIT:	4
1: SOOQ KOMMUNINI PEQQUSERLUNNAVEERSAARTITSINERMIK SULINIUTEQARTOQASSAVA?	5
Peqquserlunnerit kinguneri	5
Kommunit immikkoortortaqaarfii tatigineqarsinnaasariaqarput	7
2: PEQQUSERLUNNEQ SUNAANA QANORLU KOMMUNINI TAMANNA PILERSINNAAVA?	8
3: KOMMUNINI NAVIALIFFIUSINNAASUT	10
Demokratii aammalu politikikkut ingerlatseriaatsit	10
Oqartussaaffigisanik ingerlatsineq	11
Kiffartuussissutit	13
Najugaqarfigisami inuiaqatigiinni ineriartorneq	14
Pisiniarnerit	15
Aaliangersagaasumik suleriaaseqannginnermiit peqquserlunnermut	16
Kommuni immineq peqquserlunniartuulersinnaava?	17
4: NAVIALIFFIUSINNAASUNIIT PEQQUSERLULERNERMUT	18
"Pituttorneqarluni pisiarineqarneq"	18
Politikkikkut partiit qinigassanngortittullu tapiissuteqarnikkut tunissuteqarfigineqartarnerat.	19
Ikiuinarluni tunniussinerit	20
Tunuliaqtsiilluni aningaasaliisarneq.	20
Arlaatigut qunusiarineqarluni aningaasaliiffigitinneq.	20
Tunissutit, ilassinnissutit aamma aningaasartuutitik matussusiinerit	20
Soqutigisat akunnattoortitsiviusinnaaneri attuumassuteqarnermullu tunngasut	23
Sunniiartarnerit.	24
Niueqatigisat suleqatigisallu	24

5: KOMMUNIMI PEQQUSERLUTSAALIUNISSAMUT SULERIUSISSAQ	27
Kommunimi peqquserlutsaaliuinissamut suleriusissap piginissaani siunertaavoq:	27
Naleqartitat/pingaartitat, isiginnittaatsit pissuserisallu	28
Sulisunut qinikkanullu lleqqorissaarnissamut maleruagassat	29
Navialiffiusinnaasunik misissuilluni nalilersuinerit	32
Nakkutilliisut pitsaasoq – imminermik illullu iluani nakkutilliinerit	33
Pisiniarnernut periusissanik ilusiliineq	36
Isertuunneqarluni nalunaarutiginnissinnaanermik aaqqissuussineq.	39
6: QITIUSUMIK INATSISIT MALERUAGASSALLU NAAPERTUISUMIK MALINNEQARTUSSAATITAASUT	41
7: PROGRAM-ILIAT ATUUTSINNISSAANNUT INGERLATASSAT	43
Kommunip pisortaanut atassapput	43
Ilinniartitsineq/sungiusaaneq	43
Illup iluani avammullu paasissutissiisarnerit	44
Paasisanik suliarinnineq – akisussaaffiit kingunerititaasullu	45
Nalunaarusiortarneq nalilersuisarnerlu	46
8: ILEQQORISSAARNISSAMUT ATATILLUGU AKUNNATTOORFIUSINNAASUT PILLUGIT ASSERSUUSIAT	47
9: NAGGASIUT	48

Nutserisoq: Per Berthelsen
 Ilusilersornera aamma titartagai: Ivalu Risager

ILEQQORISSAARNEQ PEQQUSERLUTSAALIUNERLU OQALUUSERISASSANGORLUGIT:

Transparency International Greenland sinnerlugu nuannaarutigaaara una ilitersuusiatus naqitertitaq nunatsinni kommuninut allanullu soqutiginnittunut atuagassanngortis-sinnaagakku. TIG-mit naatsorsuutigineqarlunilu neriuutigineqarpoq tigulluarneqarlunilu tikilluaqqulluarneqarumaartoq.

Ilitersuusiaq pilersinneqarpoq tunngavigalugu "Beskytt kommunen! Håndbok i antikorrupsjon" (2. udgave, 2014), Transparency International Norge-mit og KS (Kommunit akornanni suliniaqatigiiffik) peqatigalugu suliarneqarnikuusoq. Anner-tuumillu qutsavigumavara TI Norge saqqummiussaqa una ilitersuusiap suliarinerani tunngavissatut atorsinnaasunngortimmagu. Ilitersuusiaq nunatsinni kommuninut naleqqussagaavoq.

Ilitersuusiame saaffiginarneqartut tassaapput qinikkat, suliniaqatigiiffiit aammalu namminersortut, kommuninik suleqateqartartut imal. taakkununga nioqqutissanik sullississutinillu pilersuisartut.

Ilitersuusiaq nutaamik atorfinittunut ilisarititsissutitut atorneqarsinnaavoq, soorlu kommunit suliffeqarfiutaani isumasioqatigiissitsinernut atatillugu aammalu atorneqar-sinnaalluni pisortat kommunit iluini peqquserlunnaveersaartitsinermut tunngasunik ineriartortitsilluni program-iliornerini.

Pingaartuuvormi naqissusissallugu, ilitersuusiaq immineq sunik tamanik isumannaar-issutaasinnaangimmat. Saniatigummi ingerlanneqartariaqarput ingerlaavartumik neqeroorutit soorlu pikkorissaanerit suleqatigiissitsinerillu, peqquserlunnaveersaartitsi-nissaq pingaartuummat ingerlajuartumillu ingerlanneqartariaqartulluni!

Anita Hoffer
Siulersuisuni siulittaasoq
Transparency International Greenland

1: SOOQ KOMMUNINI PEQQUSERLUNNAVEERSAARTITSINERMIK SULINIUTEQARTOQASSAVA?

PEQQUSERLUNNERIT KINGUNERI

Pisut equngasut annertunngikkaluarpataluunniit tatigineqarnermut isigineqarnermullu pitsaanngitsunik kinguneqartitsisinnaapput takutitsisutut ileqqulunnermik, kammalaaser-sortuunermik, pissaanermik atornerluinermik, anngiortumik eqqunngitsuliornermik peqquserlunnermilluunniit.

Peqquserlunnerup malitsigisaanik, nukiit siunnerfik akimorlugu allatut atorneqalersinnaasarpur, soorlu demokratisk-iusumik akusersaagaasunik allaanerusunik aaqqiissutisarsiortoqalernikkut. Taamatut iliornerit sumiiffinni demokrati-mut nukillaarsaataalersinnaapput aammalu innuttaasut tungaannit isumaqalersitsisinnaallutik qinikkat ataatsimoorussatut soqutigisaasunik ingerlatsinissaminnik sapertut.

Peqquserlunnerit inuiaqatigiinni aningaasanik annaasaqarnermik kinguneqartitsisarpur, inunnik ataasiakkaanik, sulliffeqarfinnik kommuninilluunniit eqquinerluttarlutik. Aningaasat ajunngitsorsiallu inunnik iluanaarusiinerupput tungavissaqanngitsumik. Kommuninullu aaqqiinarnerit akisunerulersinnaappur, suliassat pingaartur aaqqiinarnerinur imal. sullissinerit iluini pitsaassutsumut sunniuteqalersitsisunik. Peqquserlunnerup kingunerisarpai kommunit aningaasataanik asuliilernerit, siunertaqarluartumillu ingerlajunnaarnerit. Aammalu taamatut ingerlalerit inuussutissarsiornerup iluani equngasumik unammilleqatigiissitsilernermik pilersitsisinnaallutik.

Kommunit inatsisit malillugit ingerlatsisussaappur innuttaasullu assigiissumik sullittus-

saallugit. Peqquserlunermik oqartussatut ingerlatsineq eqqunneqartillugu assigiingitsumik pinninnerit pinngorsinnaasarput, taamatullu ataasiakkaat allanit pitsaanerusumik pineqalernerat pinngorsinnaasarluni.

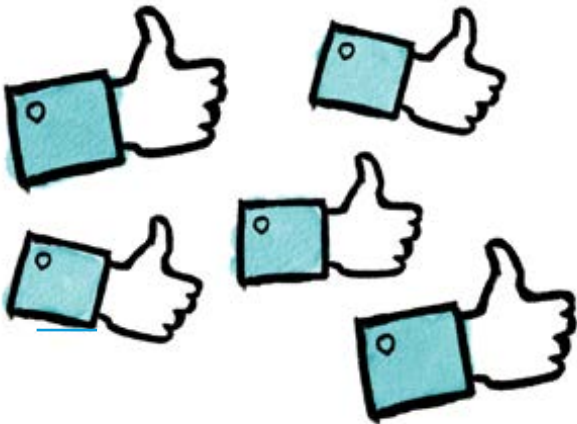
Malussarfigineqarpat kommunip, avataanit pitsaanngitsumik sunnerneqarneq peqquutigalugu, naligiissumik isumaginninnissamik tunngaviusut saneqqukkai, taava tassunga tatinginnineq innarlerneqassaaq aammattaarlu kommunip suliassamik aqqiiniarnera akuersaaruminaatsunngorsinnaalluni.

Kommunit sulisitsisuupput angisuut pissaaffigaallu sulliviit "silaannarissuunissaat" peqqissuunissallu tunngavigissaqarluartinneqarnissaa, avatangiisit mianerinissaat aammalu sulisuusut toqqissisimatinnissaat. Peqquserluttoqartillugu akuliusimasut kisi-mik sunnerneqarneq ajorput, suliffimmulli tamarmiusumut tuniluutsitsisoqalersinnaalluni. Sulisut suliffimminnik tulluussimaarinninerat eqqorneqartarpoq peqquserlunnerit paasineqaraangata imal. kommunit ataanilu suliffeqarfiusut peqquserluffiusutut pasiller-

neqaleraangata. Taamatut pisoqartillugu sulisussanik pissarsiornermi tigumminniinnarsinnaanermilu periarfiissat ajoquserneqarsinnaasarput.

Peqquserluttoqartillugu inuiaqatigiinnut attuumasunik aningaasartuutaalersartut amerlasuutigut toqqaannartuunatilluunniit ersinneq ajortarput. Taamaakkaluarterli annertusinnaasarput ataqatigiissut aningaasartuutini nammataqartarnerat imminnut akuerineqarsinnaanngitsunik iluaquserniarnerat peqquutigalugu. Ataasiakkaat ilaannik toqqaannartumik eqquissapput, soorlu kukkusumik akuersinikkut, akuerineqanngitsumik iliornikkut imal. kommunip suliassaasa pilersuisorisamut ingerlannginnerisigut, pilersuisumut pitsaanerpaamik imaqartumik akikinnerpaasumillu neqerooruteqarluartumut.

Ajoqusiinerit toqqamik sunniutaasinnaasunit annertunerusinnaapput. Piffissarmi nukiillu atorneqartussaalisapput isigineqarnerup tagineqarnerullu utertinniarnissaannut. Kommunillu tutsuiginartumik tunngaveqartumik peerniartussaassavaa isumaqalersinnaaneq peqquserlunneq immi-nut akilersinnaasoq.

KOMMUNIT IMMIKKOORTORTAQARFII TATIGINEQARSINNAASARIAQARPUT

Kommunit katersuuffittut nalilippassuit aqu-nissaanni tatigineqarnissaq pisariaqartippaat. Tatigineqarneq ingerlatsilluarnikkut tunngavissinneqartarpoq. Tassa pitsaasumik ingerlatsinikkut, sullissilluarnikkut, suliassat isumagilluarnesisigut aammalu pitsaasumik oqartussaasutut ingerlatsinikkut kommunit pitsaasumik isigineqalerneq angusinnaasarpaat taakkunatigullu demokratiip tunngaviusumik naleqartitai isumannaarneqassapput.

Sumiiffinni qinikkat aqutsinerisigut innuttaasut sumiiffimminni inuiqatigiinni pisartut sunnuteqarfigisinnaavaat. Kommunit piginnaati-taapput sumiiffiit sinnerlugit pituttuisunik aaliangiinissanut, sinaakkutigalugit inatsisartut qinersisartut qinersinerini piginnaatitsissusiliinerit. Kommunit aqcutigalugit ingerlatsinerit Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut tunngavilluinnarput.

Qanigisami demokratiimut kommunillu ingerlatsinerannut tatiginninneq sanngiillisinneqassaaq, peqquserluttoqartoq paasineqarpat. Killormulli tatiginninneq qaffassarneqassaaq, kommunit ingerlatsinermikkut takutippassuk, sullissinerit, oqartussaasutut aqutsinerit aammalu politikikkikkut tunngavissanik aaliangiisarnelit, ammasumik, inatsisit malillugit nakkutigineqarsinnaasumillu ingerlanneqarpat.

Aammattaq tatigineqarnermut qaffassaataasaaq, kommunit kissaatigineqangitsumik pisut toqqjissisimanartumik paasisinnaallugilu qulaajavigisinnaallugit piginnaaneqarnermik takutitsippata.

EQQARSAATIGISASSANNGORTITAT

- Pisortat ingerlatsiviini peqquserlunnerit privat-it inuussutissarsiortut akornanni peqquserlunnernit ajoqusiinerusarpat?
- Kommunimi atorfiit tatiginartuunissamat mianernarnerusumiippat privat-ini ittunut sanilliullugit?
- Uannut qanoq imaqarpa "tatiginartumik aqutsinerimut" peqataaguma?
- Peqquserluttarneq Kalaallit Nunaanni qaqutigorujussuaq pisarpoq pisartullu uanga suliffeqarfinninngaanneersuuneq ajorput.

2: PEQQUSERLUNNEQ SUNAANA QANORLU KOMMUNINI TAMANNA PILERSINNAAVA?

Peqquserluttarneq nunarsuaq tamakkerlugu takussaavoq, naallu Kalaallit Nunaanni peqquserluttarnerup annertussusia allanut sanilliullugu annikitsumiikkaluartoq, tamatumunnga tunngasunik ilisimasagut siammasissumik aammalu kommuninut tunngaveqartut eqqarsaatigalugit, annikitsuararsuupput. Kisiannili nunanut nalinginnaasumik sanilliussuuffigisartakkatsitulli, naatsorsuutigisariaqarpoq, pineqartup annertussusiata naatsorsuutigineqartumit qaffasinnerusumiinnissaa.

Transparency International-ip ukiumoortumik peqquserlunnernut atasumik nalunaarsorta-

gaani nunat avannarliit peqquserluffiusartut akornanni appasinnerpaamiittuupput. Nalunaarsukkanilu nunarput sulii ilaanngilaq, 2016-imili siullerpaamik peqquserluttarnermik uuttuusiami (Global Corruption Barometer-imi), inuit 510-it apersorneqarnerannik tunngaveqartumik nalilersuineq, ilaatinneqasaaq. Taanna pivisorsortumik nalliiissutissatut nalilerneqarpoq nunatta inuttussusia eqqarsaatigalugu apersuinerit amerlassusiat qaffasissuummat.

Misissukkani erngertumik takusinnaasarput tassaavoq, peqquserlunniartarneq nunatsinni innuttaasut akornannit unammillernartutut isigineqartoq. Tamannalu pimoorullugu tigus-

savarput. Taamaattumik pingaartuuvoq ingerlatsinermik akimut ersinnerusumik piler-sitsinissaq, taamaattumillu pisariaqarpoq peqquserlunnarsinnaanerup navialiffiusingaasut nakkutigineqarlunarsissaa, pisortat iluanni aammalu inuusuttissarsiornermik ingerlatsisuusut akornanni. Aammattaaq pingaartuuvoq arlaatigut naapertuutinningsunik pisoqartillugu kinguneqartitsisarnissaq.

Takusinnaavarputtaaq, innuttaasut piareersimasut peqquserlunnernik paasisaqartillutik nalunaarutiginnittarnissamat. Malunnarporlu ingerlatsiviit ilaat, peqquserlunnernik akiuini- arnermut attuumassuteqartut, tutsuiginartutut isigineqartut, minnerunngitsumik eqqartuusiveqarnerput aammalu tatingartinneqarlutik pisortarisanut imal. tusagassiuutitut nalunaarutiginnissinnaanerit.

Ajornartorsiutinik nalunaarutiginnissinnaanerup pissusissamisoortutut isigineqarnerata, Kalaallit Nunaanni peqquserlunnarsinerup akiornarneqarnissaa isumalluarnartumiitlerpaa. Kisiannili aamma taaneqassaaq peqqutissaqarluartumik isertorluni isertuunneqarlunilu nalunaarutiginnissinnaanissap periarfissatut nukittorsarneqarnissaa pisariaqarmat, taman-na pisortat imal. privat-it akornani piunera apeqquataatinnagu.

Immikkuullarissutut qimerluuigaanni angusat ilaat tupannarsinnaagunaraluarput, kisianni tassa maluginiarparput Kalaallit Nunaata

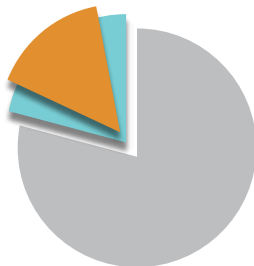
uuttuutini amerlanerni Sverige-mut Hollandimullu assingusumik inissisimanera, tassa nunanut demokratisk-iusunut nalinginnaasumik sanilliusuunneqartartunut assingusumik inissisimalluni (Global Corruption Barometer 2016 – Hovedkonklusioner fra Grønland: www.transparency.gl) – GCB-mit nalunaarusiap qupp. 4-aani titartukkatut takussutis-siaq takuuk.

Kiisalu, Kalaallit Nunaanni ingerlatsinerup ilusaata patajaassusia nalilersorumallugu, TIG 2012-imi pisortat ingerlatsiviisa tatiginassusiat pillugu misissuisitsivoq. Aningaasassaqartinneqarsimangilaq nuna tamakkerlugu misissuisitsinissaq taamaattumik misissuiner-ni aatsitassaqarnermut aalisarnermullu aqutsisoqarfiit aammalu ineqartitsiner-mut nunallu attavilersorneqarneranut tunngasus-sut sukumiinerusumik misissuiffigineqarsimapput. (Takukkit "Kalaallit Nunaanni pisortaqarfiit immikkoortortaqarfiisa tatiginassusii-nik januar-imi ukioq 2012 misissuinerit": www.transparency.gl).

Eqqarsaatigeqqunarpoq kommunit immikkut taaneqartumut assingusumik misissuisitsinissaat, takusinnaalerumallugit immikkoortortaqarfiit peqquserluttoqarsinnaaner-mut qanoq isumannaatsigineri.

5-IUGAANGATA 1

ISUMAQARPOQ NAALAKKERSUISUT/NAALAKKERSUISUT SIULITTAASUAT PEQQUSERLUNNIARTARTUT/-TOQ

6-IUGAANGATA 1

ISUMAQARPOQ INUUSUTTISARSIORNERMI PISORTAT PEQQUSERLUTTARTUT

3: KOMMUNINI NAVIALIFFIUSINNAASUT

Peqquserlussinnaanerup navialiffiusinnaanera kommunit iluini assigiinngitsunik qitiusumik ingerlatsinerit iluiniipput, tamakkulu assigiinngitsutigut qinikkanut, pisortanut sulisunullu attuumassuteqarlutik.

DEMOKRATII AAMMALU POLITIKKIKKUT INGERLATSERIAATSIT

Sumiiffinni ataasiakkaani kikkut tamat oqartussaaqataanerit ingerlavoq innutasut politikikkut pisunut peqataasinne-risigut aammalu qinersisoqartarnertigut. Ammasumik matoqaasumilluunniit qinersisinnaanerit periarfissaanissaat, kikkut qinigassanngortissinnaanissaat, ta-asissutit tamarmik assigiimmik oqi-maaqatigiissuutinneqarnissaat, qinersineril-lu ingerlannerisa eqqortuunerisigut, demo-kra-ti-p aqqani ingerlatseriaasiussammut tunngaviumik isumannaarinnittuusussat. Ammasumik naqisimaneqanngitsumillu oqal-linnerit aallaaviupput sumiiffiit uummaarissu-mik ingerlanissaanutt.

Nunani annertuumik peqquserluffiusartuni qinersinerit ingerlatsisinerit akuttunngitsu-mik mianernartortaqartarput, soorlu asser-suutigalugu qinigassanngortittut ilaasa naqi-simaneqanngitsumik sassarsinnaatitaanngin-nerisigut, inernerit kisinnerisa eqqortuunngi-

tsuliarineqartarnerisigut qinersisartullu allaat ilaatigut qunusaarneqartarnerisigut. Summiif-finni demokratiimut aaliangiisuulluinnarpoq isumannaassallugit, naqisimaneqanngitsu-mik, naapertuilluartumik demokratisk-iusu-millu qinersinerit ingerlanneqartarnissaat.

Qinikkat kommunimi innuttaasut sinnerlugit issiapput. Isumagissassarivaat innuttaasut su-miiffimmilu inuusut soqutigisaasa siuarsarni-arnissaat, aaqqiagiinngissutaasut narlorissar-niarnissaat aammalu inuit ataasiakkaat naapertuilluartumik sullinneqarnissaannik isumannaarinninnisamik suliaqartarnissat aammalu suliffeqarfinnut, suliniaqatigiiffin-nut eqimmattakkaartullu soqutigisarisaat eq-qarsaatigalugit.

Politikkimik ingerlatsineri innuttaasunik aku-liutitsisarnissaq immineq tunngaviumik na-leqartuuvoq demokratiillu pitsaasup ingerlan-nissaanut sakkussaalluni kiisalu inuit pigin-naatitaaffiisa isumannaarnissaanut aqputaal-luni (Bedre Borgerinddragelse. NGO-koalitionen marts 2013. www.transparency.gi).

Politikeritut inissisimaneq aqputigalugu su-miiffinni inuiaqatigiit soqutigisaat assigiin-ngitsorpassuit akuliuffigineqartarput, tamakkunani kissaatit, pisariaqartitsi-nerit isummallu ilaallutik. Borgmesteri, partiit sinnerlugit ilaasortaasut aam-malu ataatsimiittaluanu siulittaa-suusut pineqartuni isiginnittaatsinik sammisanillu tigusisussatut piviusunngorti-tsiniartussatullu pingaartuupput. Partiit qini-

gaatitaasa kommunalbestyrelsillu piareersaataasumik ataatsimiittarneri isummanik paarlaassueqatigiinnissanut aammalu taasissutit inaarsarnissaannut qitiulluinnartumik inissisimapput. Taamatut aamma nalilerneqarsinnaapput ammasumik oqallinnerni isummer-suutigineqartut.

Attavissat taaneqartut ittu politikikkut aaliangiinartarneri pingaartuupput aamma qinikkatut inissisimasunut. Tamakkumi aqutissaammata taakku tunngavissaqartumik isummersornissaannut sullassaminillu naammassinnaannaannut. Aamma taaneqartut suliassap isumagineqarnerata avataatigut isummiussassanut tunngavissiuutissanut paasinarsaataapput pingaaruteqarlunnarsinnaallutillu politikikkut iliuuseriniakkat kingunerisinnaasaannik paasinis-

sinnaanissanut. Taaneqartut annerusumik minnerusumilluunniit kommunit akisussaaf-feqarfiisa iluini akisussaaffinnut ilisarnaasisuupput.

Aaliangersagassanik isumaginninnerni peqataasunut pingaartuuvoq paasinilluarnissaq, suut pitsaasumik eqqortumillu aammali eqqungitsumik akuerineqarsinnaanngitsumillu sunniisinaanersut, ingammillu apeqquserneqarsinnaalertillugu qinikkat sammineqartunut attuumassuteqannginnerat. Apeqqutit taaneqartut ittu qinikkat akunnerminni oqaloqatigiinnikkut qulaajarniagassaraat, minnerunngitsumik sullap inerneramik aaliangersimasumik inaarinninnissamik kissaateqartunut ingerlateqqinnissaa eqqarsaatigalugu.

QULLEQ AAPPALUTTUNNGORPOQ – UNIKKALLARIT EQQARSARLUTILLU!

Ilasutitut aperinissamat tunngaviusinnaasut assersuusiarineri:

- Qinikkatut inissisimasooq sumiiffimmini nammineq suliffeqarfimmik ingerlataqarpa.
- Qinikkatut inissisimasooq soqutigisanut immikkuullarissunut attuumassuteqarpa.
- Kommunimi politikerit angalaartinneqarnissamat qaaqqusaappata imal. arlaatigut ilasseqatigiinnissanut/hereqatigiinnissanut qaaqquneqarpata.

OQARTUSSAAFFIGISANIK INGERLATSINEQ

Kommunit isumaginninnerit assigiinngitsut iluini oqartussaaneermik ingerlatsisuupput, akuersissutinik itigartissutinillu aaliangisarlutik, akileraarutinik akitsuutinillu tigooqqaasarlutik, akuersissutinik tunniussisarlutik, tapiissutinik agguaassisarlutik, sullississutis-sanik tunniussinissamat aaliangiisuusarlutik tapiissuteqartussaallutillu, inunnut ataasiakkaanut, suliffeqarfinnut suliniaqatigiiffiillu piginnaatitaaffiinut akisussaataitaaffigisaannullu

pingaaruteqartunik aaliangiisuusunik. Assigiimmik pinnineq, inatsisinik tunngaveqarnissaq aammalu oqartussaaffiit isumaginninnerinut piumasarineqartut tunngavialugit nalilersuinissamik periarfissaqartitsinerit.

Oqartussaaneermik ingerlatsinerit aqputigalugit, kommunit aaliangiiffigisinnaavaat aningaasarpassuarnik naleqartunik agguaassinissat, soorlu assersuutigalugu kommunal-

bestyrelsit kommunit pilersaarusiunnerinut atatillugu nunatanik agguaassinerit aaliangiiffigisarpaat. Isumagisani aaliangiinerit ataa-siakkaat toqqissisimanerinut pingaaruteqartorujussuupput aammalu inuunerminni inis-sisimanagerit eqqarsaatigalugu. Imaluunniit inuussutissarsiortut isertitsitaqarnissamut periarfissaannut tunngasut iluini aaliangiisin-naasuupput, tassanilu pineqartarlutik inuussutissarsiormik ingerlatsisut suliassanik pissarsitinneqarnissaminnik imal. kommunitit tapiiffiqeqarnissaminnik pisariaqartitsisut.

Aningaasaliisartunut nunaminertanik tunnius-sinissamik aaliangiussat aningaasarpassuar-nik naleqarsinnaasarpud. Taamaammallu taa-matut inissisimasut sunniiniasinnaanerit qanittunnguamiippoq. Kommunip akisussaaf-figaa soqutigisaasut iluini nalilersuinissaq pi-suni unammeqatigiinnerit annertuumik inger-laarfisigaanni aalassassimaarutigineqartuni. Taamaattut torersumik ingerlatsinissamik pisariaqartitsiviupput aammalu isumagin-ninnermi attuumassuteqannginnissat kiisalu naggataarutaasumik aaliangiisussat eqqar-saatigalugit.

Kommunitit suliniaqatigiiffinnut, peqatigiiffin-nut, kulturikkut suliniuteqartunut oqartussaa-sutut isumaginittannerit, annertuumik aper-suserneqarfiusartut, naligiissumik pinnitto-

qarnersoq imal. nalilersuiffiqeqartartut su-liarinninnerit attuumassuteqannginnissamut naapertuuttumik ingerlanneqarsimanersut isumannaarneqartussaapput.

Oqartussaaneramik ingerlatsinerup iluani tul-luutinnngitsumik sunniinerit pequtigalugit eq-qunngitsumik mianerinninniarnerit pilersin-naapput aaliangikkanik allannguineramik ki-nguneqartitsisinnaasumik, tassani aaliangiisunani aaliangiussat qinikkatut suliarinnin-nerit iluini pinersut imal. tamakku kommuni-mi sulisunit oqartussaaneramik isumaginnittu-nit pilersitaanersut. Ilaatigut pisortat oqar-tussaaneramik tunineqartarput namminneg immikkut naliliinissaannik malitseqartumik, taamaattunilu avataanit sunniinerit naqisi-manninnerilluunniit nalilersuinernut pingaar-uteqalersinnaasarpud, suliap inernerinnaaniin-ngitsunik, kisiannili aamma sunniuteqarsin-naasunik suliap ingerlannerata sivirusususi-anut equisumik taamallu tulleriaarinissanik naammaginangitsumik equisoqarsinnaa-lersitsisumik.

Pisortaausut, sulisuusut qinikkatullu inissima-sut oqaloqatigiissutigisariaqarpaat, oqartus-saasutut isumagininnerminni qanoq iliorlutik napertuutinnngitsumik assigiinnngitsisinnaa-nerit pinngitsoortinniarsinnaanerlugit.

QULLEQ AAPPALUTTUNNGORPOQ – UNIKKALLARIT EQQARSARLUTILLU!

Illassutitut aperinissamut eqqumaffigisassat pillugit assersuutit:

- Suliamik isumaginnillutik suliarinnittut aaliangiinissanut annertuumik oqartussaaffeqa-raangata kisermaassisorujussuulutillu suliaq isumagalugu, taamaattumillu suleqatinik pisortarisanilluunniit qaniginerpaasanik isumagininnerminni suleqateqarsimanatik.
- Pisortat sulisullu aaliangiisinnatitaasut taamaallaat soqutigisaqatigisaminnut aaliangiineramik inassutaasunilluunniit pisariaqartitsisunut attaveqartillugit.
- Kommunit soqutigisaqatigisallu akunneranni attaveqatigiinnerit ataatsimeeqatigiinnerillu allattorneqarlutillu toqqorterneqanngippata.

KIFFARTUUSSISSUTIT

Kommunit annertuumik akisussaffeqarput innuttaasunut sullississutinik tunniussinissaminnut, soorlu meeqerivinnut, atuarfinnut, pakkutarinninnernut, peqqinnissamut tunngasut iluini, innuttaasunut illoqarfimmi angallasissutinut atatillugu aammalu eqqagassanut atatillugu sullississutit pineqartillugit. Aamma isumaginninnerpiaat pineqartillugit pisoqarsinnaasarpog peqquserlunnernik aammalu anngiorluni peqquserlunniarnertulluunniit pisunit sullississutit allannortinneqarsinnaalutik.

Kommunit kiiffartuussissutigisaat ilusilerneqartarput toqqaannartumik sullissinissamik neqerooruteqartut sullinneqartussallu akornanni toqqaannartumik ataatsimeeqatigiinernerit kingornalu aaliangiinerit aqqutigalugit. Ataatsimeeqatigiinnerni sullissinissat pitsaassusissaat, soorlu sullississummik tiguisissap kissaatigisamisut tunniussivigineqarsinnaanera, naatsorsuutiginninnera, piumasaqaataasut pisariaqartisinerullu suuneri aaliangersorneqartarput. Sulisut piginnaaneqarnerat, ilinniarsimanagerat, naleqartinneqartut isiginnittaatsillu ataatsimiinerni pineqartumi eqqartoneqartut sullissinerup pitsaassusissaanut pingaruteqarluninartuusarput.

Sullissinissamik naleqqussaanerit, – ilusilii-nerit aammalu pitsaassutsit inississornissaani

attaveqatigiinnissaq oqaloqatigiinnissarlu sullississummik tiguisissap/ilaqutarisat aamma sulliviup/sulisup akornanni ingerlanneqartussaapput. Tassanilu aamma ipqog sullissinissap ilusissaanut, tullerriaarineremut sullississummillu tiguisissamut suniinnaanerit.

Tulluutinnigitsumik sunniinerup sullissinerup tunngavia toqqaannartumik toqqaannartuunngitsumilluunniit nikisissinnaavaa imal. sulisoq tulluutinnigitsumik iluaquusiiffigineqarsinnaalluni. Tamanna pisinnaavoq suliffeqarfimmut pineqartumut sinaakkusiussanut atasunik imal. atuisussatut tiguisut ataasiakkaat qanoq sullinneqarnissaattut aaliangersarneqartut iluini. Sulisunut tunissutigineqartut, aningaasanik naleqartunik nuussinerit aammalu soorlu pingortitami illuaraatigisanik inissiaatinilluunniit atuisinnaanissamik ammassinerit paasineqarsinnaapput tassaasutut aatuisartup qujaniernermut takutitsineratut.

Kommunit sullissiviini pisortatut sulisutullu inissimasut oqallisigisariaqarpaat isummer-suutit erseqqissut qanoq innarlitsaaliornegassasut aammalu qanoq inissisimaffigineqarnissaat atuisut akornanni ataasiakkaanik imal. eqimmattatut atuisunut iluaquusiinartoqartillugu.

QULLEQ AAPPALUTTUNNGORPOQ – UNIKKALLARIT EQQARSARLUTILLU!

Sullissinermi ikiortaasutut suligaanni apeqquateqarfigeqqittariqarsinnaasut pillugit assersuusiat:

- Pisortap sulisuusulluunniit atuisoq imal. ilaqaatasut ilisarisimallugilluunniit ikinngutigippatigit.
- Sulisuusutut atuisumit ilaqaatasumilluunniit neqerooruteqarfigneqaruit.
- Sullissineq toqqaannartumik atuisumut imal. atorfilimmut allamik suleqateqarnani ingerlanneqarpat.

NAJUGAQARFIGISAMI INUIAQATIGIINI INERIARTORNEQ

Kommunit akisussaaffigivaat inuiaqatigiinni ineriartornerup ajunngitsumik ingerlanissaa-ta isumannaarnissaa. Anguniagassaavoq sumiiffigisami ineriartortitsinisaq inuussutissarsiornermillu ingerlatsisunik kaammattuinsaq, inissiaqarfinnik pitsaasunik pilersitsinisaq, innutassanik inuussutissarsiornermillu ingerlatsisunik nutaanik aggerluni najugaqalernissamat kajungilersitsinissaq.

Kommunerpassuit eqiingasumik inuussutissarsiorlut tungaannut suliniutinik ingerlatsiput summiiffigisami alliaortorsinnaaneq pilersikkumallugu. Kommunit siunissaat ilaatigut inuussutissarsiornermut tunngavissanik ataatvartussanik suliassaqartitsilersinnaasunik peqalernissamik pisariaqartitsilluinnarfiulersarput. Kommunillu ilaasa suliassatut qitiulinnartutut isigivaat taaneqartutut suliniuteqarni toqqaannartumik akuliusimalluinnarlunilu peqataanissaq.

Taamatut ingerlanerni kommunit soqutigisaqatigilersinnaasat tungaannut suleqataas-saaq, attavilersorluni peqataalersussanullu

katersuuffissanik pilersitsiorlorluni. Kommu-nip suleriutsit atorsinnaasai tassaapput, aningaasatigut akuliunneq aammalu sammi-neqartunut nukissanik peqataatitassanik nas-saartorneq sumiiffinni pilersitsiniartunik sule-qateqarsinnaasunik. Borgmesteri, kommunal-direktøri inuussutissarsiornermillu ingerlatsi-vimmi pisortaqt tassaagajupput taaneqartutut ingerlanneqartuni peqataasussatut pingaar-tinneqarnerpaajusartut.

Ineriartortitsinissamat politikimi kommunip eqqarsaatigilluartariaqarpa, kikkut ataatsi-miinnerni pingaartuni peqataatitarnissaat aammalu kikkut kommunimit pilersuutaasin-naasut iluini atuisinnaatinnissaat aammalu eqqummaariffigalugu suut peqqutigalugit taa-neqartut iluini pineqartut peqataatinneqassa-nersut. Suut tunngavigalugit illuatungeriissut peqataappat qanorlu kommunip akuliusima-nissamat tunngavissai inissinneqassappat? Kina kikkulluunniit kommunimit toqqaannartu-mik toqqaannangitsumilluunniit tapersorsor-neqarpat suullu tunngavigalugit?

QULLEQ AAPPALUTTUNNGORPOQ – UNIKAALLAGIT EQQARSARLUTILLU!

Apeqquteqaqqinnissamat tunngavissiisut assersuusiarineqarnerat:

- Suliffeqarfimmi pisortaasooq piginnittuusorluunniit kommunimut tunissutinik angisuunik neqeroorpat imal. neqerooruteqarluni isumaginninnermut kulturimullu tunngasunik pisussanut tappiisuteqarnissanik.
- Privat-it akuerineqarpata kommunip akiligaanik illunik assigisaanillu sanatitanik atuisinnanissanut.
- Kommuni inunnik atorniakkaminik/suleqatigerusutaminik qaaqqusisuuppat værk-sted-ini inerisaalluni imal. suleqatigiissusioqatigiinnikkut peqataatinniarneqartunik.
- Privat-imik ingerlatsisut kommunimut saaffiginnippata suleqatignikkumallutik ikiuumallutilluunniit kommunip inuussutissarsiorlutunik suliffeqarfinnik suliffeqar-finnilluunniit pilersitsisussanik pissarsiornerani.
- Kommunip suliffeqarfutigisaa ileqqorissaarnissamat tunngavissanik peqanngippat imal. peqquserlutsaaliuinissamat piareersakkanik peqanngippat.

PISINIARNERIT

Kommunit nioqqutissanik sullississusanillu akiliillutik pisiniartarput ukiumut million koruunerpassuarnik naleqartunik. Pisiniarnerit kommunip aningaasartuutaani initsarput ingerlasarlutillu kommunip immikkoortorta-qarfiini tamani.

Pisiniarnerit ingerlannerini tamani navialiffiusinnaavoq nalequtinngitsumik ingerlatsisoqarsinnaaneq imal. pisiniarnerit naapertuuttumik nassuiaatissaqartinneqanngitsumik sunerneqarlutik pisinnaallutik. Naviliasinnaaneq pilersarpoq, pisortat pisiniarnerini suleriaaseq ussassaarinnermut, suliarinnittussarsiuussinernut, unammilleqatigiinnermi tunngavissaasut allatullu sinaakkusersugaasumik ingerlatsisarnerit pillugit tunngaviusumik ilit-sersuutit qimallugit ingerlasoqaleraangat. Taamatut pisut kommunimut, innuttaasunut iluamillu ingerlasumik pilersuisunut annaasartitsisarput allatullu aningaasartuuteqartitsilersarlutik. Pisortat pisiniartillugit malittarisassanik tunngaveqaqqissaarneq peqquserlussinnaanernut pinngitsoortitsiniarnermi pingaaruteqarlunnartuuvog. Tamannalu pisiniarnerup ingerlanerani aqqusaartukkanut tamanut atuuppoq.

Kommunip pisariaqartitsinera pissarsiorner-nut pisiniarnernullu aqutsisuussapput tamatumalu tunngaviunissaa sutigitu tamatigit isumannaatumik ingerlanneqartussaavoq, tassa sunik pisariaqartitsinerup paasineraniit, neqeroorutit qulaajarneqarnerisa, unammilleqatigiinnerup ingerlanerata ilusilerlugu piviusunngortinnissaata tungaanut, aaqqu-saarlugit neqeroorutiniq nalilersuinerit pisinermillu isumaqatigiissutigineqartut naammassinissap tungaanut ingerlasussat malillugit. Pilersuinerup ingerlanerani immikkut navialiffiusinnaapput kommunip peqquserluffigineqarsinnaanera imal. aningaasanik peqquserlunnermut atatillugu akisussaaitaalersinnaanera.

Kommunip suliffeqarfiullu eqqarsaatigisariaqarpaat pisinissap ingerlannerani kissaatigin-gisamik pisinnaasut suusinnaaneri.

QULLEQ AAPPALUTTUNNGORPOQ – UNIKKALLARIT EQQARSARLUTILLU!

Apeqquteqaqqinnissamut tunngavissisut assersuusiarineqarnerat:

- Pilersuisoq immineq atimini pilersuisussanik akuliussuippat.
- Sulisut annertuumik oqartussaaffeqartut kisimiillutik pisinermi ingerlasunik annertuunik aqutsilerpata.
- Suut pisiarineqarsimasut naammattumik nakkutigineqanngippata.

AALIANGERSAGAASUMIK SULERIAASEQANNGINNERMIIT PEQQUERLUNNERMUT

Peqquserlunnerit assigiingitsorpassuarnik iluseqarsinnaapput ilaatigut kigaatsumik pileriaartorsinnaasarlutik ulluinnarni malussarfigiuminaatsumik, periarfissaararpassuit atorlugit suleriutsit maleruagassallu saneqqutaarnerisigut, ilaannili salloqittaantertut imal. inatsisinik unioqquitsinikkut pillaatissiissutigineqarsinnaasutut ingerlasarlutik. Periuksit kisimiilluni ingerlanneqarsinnaasarput aammali avatangiisit aaliangersimasunik suleriuseqannginnerat atornerlullugu pisinnaasarlutik, alaatsinaarinninnermik iluamik ingerlatsiviunngitsuni ingerlanneqarsinnaasarlutik. Taamatut ingerlatserusaanertut pisut, ileqqulunnermit iluamilluunniit suleriuseqannginnermit pingortut, peqquserlunnerulersinnaasarput, taamalla ingerlatsiviusoq, oqartussaaneq atorlugu, atornerluinnermik eqqorsinnaasarlugu imal. eqqoruminartunngortillugu imminut iluaquserniarluni naqisimanninnerit sunniisinnaanerilluunniit atornerisigut.

Kommunit ilisarnaatigissavaat qaffasissumik ileqqorissuunissaq aammalu minguitsumik eqqortumillu ingerlatsinissaq. Inuit ataasiakkaat, aqutsisut politikerialu mikinerusunik anertunerusunilluunniit ingerlatsisinnaapput, siunnerfinnik sangutitsisinnaasunik. Imaassinnaavoq pisut immikkut pinerlunnertut pillaatissiissutaasinnaasutut ittuunngitsut, kisianni ammaasinnaapput isumaqalersitillutik maleruagassanik qimaterinerit ajortorujussut artut isigineqarsinnaanngitsut. Tamakkulu

naqqissuiffigineqanngippata, ileqqerutsitsilutillu ajortumut sangutitsiartulersinnaapput, aqukkuminaatsumik killissaarutsitsisumik. Unioqquitsinerit malitseqartinneqarneq ajorpata luuaalliorsinnaanerit ilerasussinnaanerilluunniit malugineerutsinneqassapput, taamalla ileqqoqannginnerit peqquserlunnialernermut aallarniutaalersinnaasut pilersinneqarsinnaassallutik.

Taaneqartutut ingerlalerneq "ammut sisoornermik" taaneqartarpoq, tamannalu peqquserluttarnerit pillugit atuarneqarsinnaasuni takuneqarsinnaavoq. Kommunit eqqumaffigisariaqarpaat taaneqartutut ittut immineq ilumi aamma pilersinnaasarmata, taamaammallu inuit ataasiakkaat kisimik alaatsinaanneqartariaqanngimmata, kisiannili aamma suleriaatsit periutsillu, piaarinikkut piaarinaatsoornikkulluunniit ilanngussinnaasut. Aamma maluginiagassaqqissuupput, takutitsinerit imminneq ajunngitsutut isikkoqarsinnaagaluartut ilaatigut takutitsilluarusunnerit aallaavigalugit ingerlanneqartut, suleriaasinnassuseqarnerit sulisunullu, pisortanut politikerialu kommuni sinnerlugu inussiarnisaarumnermik aallaaveqarsinnaasartut.

Peqquserlunneq pilersinnaasarpoq suleriaatsit, nakkutiginninnerit malersueqqinnerillu pingitsoortinneqaraangata. Navialisinnaanerillu alliaartorput, peqquserlutsaliuinnermut atatillugu illersuutitut pilersinneqarsimasut unioqquatinneqaleraangata.

EQQARSAATIGEQUSAT:

- Naatsorsuutigereerparput akunnitsinni immitsinnut isorinnissutsinik tusaatissatut tiguisarnissarput?
- Ilutsinni tamanit ilisimaneqarpat suut killissatut akuerineqarsinnaasut?
- Nakkutilliissuteqarpugut "sisuulinngissatsinnut" pitsaaliutinik?

KOMMUNI IMMINEQ PEQQUSERLUNNIARTUULERSINNAAVA?

Qulaani nassuiarneqarput pisinnaasut ingerlatseriaatsillu kommunit iluminit avataaniilluunniit peqquserluffiulersinnaanerannik aallartitsisuusinnaasut. Kommunit aamma ilaatigut marloqiusatut inissisimasarput taamallu imminneq "qaserujuttumut" peqquserluttoqarsinnaanermulluunniit inississinnaasarlutik. Oqartussaasutut sulinermi kommu- ni najugaqarfigisami aningaasaqarnermut tunngasutigut sinaakkusisarpaq aammalu aningaasaqarnikkut nammineq akuliusimasuulluni soqutigisarfigisat tunngavigalugit aaliangertarlugu sinaakkusiat qanoq ilusiler- nissaat.

Kommuni aqutsisinnaavoq piginnaatitsissu- taasumilluunniit qaangiisinnaalluni soorlu nammineq suliffeqarfutimi akornanni equngasumik unammeqatigiinnermik pilersitsi- sinnaalluni. Kommunip aamma siunissami isertitat tunngavii sunnersinnaavai soorlu namminersorlutik inuussutissarsiorlutik su- liffiutilinnut aallartinnialersaartunut sunniu- teqarsinnaasumik. Taamatut ittuni aamma "qaserujuttumut" susassaqarfigisanillu aku- liussuussinermit pulasoqarsinnaasarpaq, taamaattumillu tamakku qanoq ingerlanne- qarnissaat pillugit erseqqissunik sinaakkute- qartariaqarpaq, akunnatuungassutigineqa- leqqunagu, kommunip oqartussaaffittut ani- ngaasaqarnermullu tunngasutigut susassa- qarfigimi iluini immikkoortitsisinnaassuseqar- nera. Taamatullu "qaserujuttutut" pinngorsin- naasut assigiinngitsutigut pilersinnaasarpur:

Akulieriissitsinermik makku pilersitsisin- naasutut assersuutigineqarsinnaappur:

- Tuniniaaviusumi kommunit pisiniarpata nammineq atimini piginneqatigiiffiutigisani pilersuilersunngortillugit taamallu taakku namminersortunut unammillertunngortil- lugit.
- Kommunimi namminersorlutik niuertut kommunimut tunissuteqarlutilluunniit tun- niussaqaartillugit, aaliangiisussatut suliner- mut sunniisinnaasumik soorlu akiniaalluni ajunngisaaruteqalernikkut – attuumassu- teqannginnermik eqquissinnaasumik.

4: NAVIALIFFIUSINNAASUNIT PEQQUSERLULERNERMUT

Peqquserlunneq tassaavoq tulluutinningsumik naapertuutinningsumillu imminut iluaquserniarneq. Kommunimi sulisut atorfillit, pisortat qinikkalluunniit inissisimanerminnik atornerluinarsinnaapput, soorlu atorfitsik, akisussaaffitsik imal. suliassartik aqqutigalugu, taamatut iliorfigineqartussaanningsunut iluaqusiinermik tunniussillutik. Taamatut iliornerit pisinnaapput, paarlaasseqatigiinnikkut, tassani kommunip sinnissaa naleqqutinningsumik naapertuutinningsumillu iluaquserneqarsinnaalluni. Ataani takuneqarsinnaapput peqquserluutaasinnaasut suuneri:

”PITUTTORNEQARLUNI PISIARINEQARNEQ”

”Pisarineqarneq” tassaavoq imminut allanilluunniit iluaqusiinarluni ajunngitsorsiatut taaneqarsinnaasunik iluaqutissanilluunniit neqerfigineqarlunilu neqeroorfigineqarlunilu. Peqquserlunnerimmi assigiinngitsorpasuartigut pilersinnaasarput. Naallu peqquserlunnerneq inerteqqutaagaluartoq, sulisunut qinikkanullu erseqqissarneqarluni nassuiaatigineqartuartaqartarpoq, paasitillugu peqquserlunneq assigiinngitsutigut pilersinnaasarmat, taamak iliornikkut nukittorsarlugit paasitikkumallugit soorlu neqeroorutigineqartut qanoq iliorluni avaqqunneqarsinnaasut. ”pisiarinninnerit” ilai siusinnerusukktu ilaatigut akioruminaatsinneqarnerusarsimapput, ukiunili kingullerni assigiinngitsutigut sukaterinikkut, tunisinnerit aningaasartuutinillu matusissunneqarnerit peqquserlunnerunerat paasiartorneqalersimavoq.

POLITIKKIKKUT PARTIIT QINIGASSANGORTITTULLU TAPISSUTEQARNIKKUT TUNISSUTEQARFIGINEQARTARNERAT

Tunissutit tunniunneqarsinnaasarpur toqqaannartumik aningaasatigut ikiorsiissutitut, partiinut, qinigassanngortittunut imal. inunnut tatigineqarlutik inissisimavinnik tigummissaqartunut. Aningaasanik tunissuteqarnerit pisinnaasarpur suliniaqatigiiffitsigut peqatigiiffitsigulluunniit. Politikkikkut tunissutit assiginngilaat "pisiarinnilluni" tunniunneqartartut, kisiannili tamatut pisartut "qaserujuttumiittuupput". Iluqauserneqarnissamik sunniinarneq siunertaralugu tunissutit taamatulluunniit nalilerneqarsinnaasut, "pisiarinninnertut" isigineqartarput. Ingammillu taamatut tiguneqartarlutik tunniussinerit politikerinut partiinulluunniit suliffeqarfinnit kommunimit suliasanik tunniussivigineqarnissamik, isumaqatigiissuteqarfigineqarnissamik akuersissutinilluunniit pisariaqartitsillutik piniartunit, pigaangata.

"PISIARINEQARNERMUT" ASSERSUUTIT

- Aningaasanik assingusunilluunniit tunissutit
- Ajuingitsorsiasiiinerit soorlu pissarsisup illuutaanik suliarinninniarnernik imaqartut imal. taassuma illuminut atortussaanic tunniussinerit
- Tunniussat piumasaqaasertalikkat
- Inissiamik biillimilluunniit allap suliffeqarfiup pigisaanic atuisinnaatitsinerit
- Akiliutaasumit pissarsilluni "utertoornersiat"
- Niueqatigeeqqinnissamik neriorsuuteqarnerit
- Tunissutit, sorlu neqerooruteqarnermut imal. isumaqatiginninniarnissanut, sunniuteqartitsisinnaasut
- Angalanerit akisuut ineqartinneqarnerillu, pisumut attuumassuteqartutut taaneqarsinnaanngitsut
- Sulisitsisuunngitsumit aningaasartuutit inummum/ilaqutaasumulluunniit akiliussutigineqartut
- Ilassinninnerit, qaaqqusaanerit imal. aaqqissuussivigineqarnerit sunniinarnerit nalilerneqarsinnaasut, soorlu pisiarnissanut atatillugu
- Atoqatigiinnermik imaqarsinnaasut
- Uppernarsaasiinani akiliinerit
- Akunnittarfinnut uppernarsaasigaasumik aningaasartuutit saniasigut aningaasartuutitik matusinerit
- Inummum tunngalluinnartunik akiliussinerit, soorlu angalanernut aningaasartuutitik
- Pilersuisumit atugaqarnerit uppernarsaasiussat, kingornali atorneqanngitsut, atorlugit

IKIUNIARLUNI TUNNIUSSINERIT

Kommuni suliffeqartorluunniit allaallumi politikerit toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit ikiuniarluni suliniaqatigiiffimmut tunissutit aqutigalugit tunissutinik pissarsisinnaapput imal. najuqarfigisami isumaginninnermut aningaasaliissutinik pissarsisinnaallutik. Taamaattut ilaatigut suliffeqarfiit timersortarfiliuussiniarnerannik imal. kultur-imik aallaaveqartumik pisusanut aningaasaliinarnerusinnaapput.

Ikiuniarluni tunniussinerit assignngilaat "pisiarinniniarluni" tunniussisarnerit, kisiannili tamanna "qaserujuttumi" ittutut isigineqarluni. Tunissulli, aaliangiissamut atatillugu suliffeqarfigisaaq iluaquserniarlugu sunniiniarluni tunniussaaq peqquserluutitut isigineqarsinnaavoq. Tamanna pisinnaavoq soorlu, suliniaqatigiiffik kommunimi aaliangiisartunit attuumassuteqartunilluunniit ingerlanneqartuutillugu.

TUNULIAQUTSIILLUNI ANINGAASALIISARNEQ

Tunuliaqutsiilluni aningaasaliisarneq peqquserlunnerunngilaq, kisianni "qaserujuttup" iluaniittut naatsorsuutigineqarluni. Aningaasaliinerli peqquserlunniarnerit isigineqalersinnaavoq akiliisup tiguisulluunniit soqutigisaat imminnut qalleraatsillugit. Tamanna soorlu tassaasinnaavoq kommunimi sulisumut suliffeqarfiup pineqartup sulineranut atatillugu angalanermut atasumik aningaasartuutit ilaannik akiliussineq. Tunuliaqutsiilluni aningaasaliineq qujanialluni akiniaasinnaanermut ammaassisinnaavoq. Taaneqartutut ittut isertortumik inummut ataatsimut arlaqartunulluunniit tunniunneqarpata, taamaattut naleqqutinngitsumik iluaquusiinertut isigineqarsinnaapput.

ARLAATIGUT QUNUSIARINEQARLUNI ANINGAASALIIFFIGITINNEQ

Akiliinerit, peqquserlunnerup iluani ittutut taaneqarsinnaasut, tassaapput aningaasat qunusiarinninnikkut/haqisimannissuteqarnikkut/ernumasaarinnikkut akilerneqartut. Takukkit Kalaallit Nunaanni pinnerlunnermut inatsimmi § 108-mi aamma § 112-imi allassimasut.

TUNISSUTIT, ILASSINNISSUTIT AAMMA ANINGAASARTUUTINIK MATUSSUSIINERIT

Pilersuinerit, suliniaqatigiiffinnut, inunmut ataasiakkaanut soqutigisaqqaatinullu atatillugu kommunit sinniisaat tunissutinik neqeroorfigineqarsinnaapput, neriartortikkumaneqarlutik imal. pisussat arlaanni peqataanissamut qaaqusaallutik.

Neqeroorutit taaneqartutut ittut "qaserujuttumiittuusinnaapput" peqquserlunniutaasinnaallutiluunniit imaluunniit attaveqalermik unitsikkuminaatsumik pilersitsinnaallutik, tamakkorpiappullu peqquserlutsaaliuniarnermi pinaveersaartikkumaneqartut. **Transparency Interna-**

tional privat-it suliffeqarfinni "pisiarineqarsinnaaneq" akiorniartulugu periuissanik inerisaanikuuvoq (*Business principles for countering bribery*), aamma kommunini atussallugu piukkunnarsinnaasumik. Tassani erseqqissarneqarput tunissutisiat, sinniisuunerit aningaasartuutinillu matusinerit assigiinngitsutigut ajornartorsiutaasinnaanerat:

- Tunissutit tassaapput aningaasat, kiffartuussissutit imal. akiliussissutit, ikinngutigiiqqeq aallaavigalugu imal. qujanititut tunniunneqartut. Taamaattut tunniunneqarsorinarput naatsorsuutigineqarnani qujanarluni utertitsivigineqarnissat imal. nalilinnik utertitsivigineqarnissaq. Tunissutit ator-neqarsinnaapput anguniagaqaqatigiinnermut, siunissami ingerlalluarnissamik siunissamilu iluatsitsilluarnissamik kissaassissussinnermut atatillugu. Tunissuteqarnerrilli niuernerimik ingerlatsinermi akuliutissallugit naleqquttuunngillat, taamaallaalli akuersaarneqarsinnaallutik attaveqanerit nukittorsarumanerini, imal. nammineq suliffeqarfiutigisamik ussassaariniarnermut atatillugu, soorlu suliffeqarfiup ilisarnaataanik naqinnilikkanik tunniussinikkut imal. allatut ussassaarusianik tamanut aggu-aanneqartartunik tunniussinikkut.
- Illassinninnertut isigineqarput qaaqqusilluni nerisitsinerit, ilaseqatigiissitsinerit aammalu inunnik katersuutsitsinerit, aliikkusersuinerit timersortitsinerillu niueqatigiilernissamik kissaateqarluni aqqqissorneqarsinnaasartut. Taamaattut tunissuteqarnermit immikkoortikkuminaattarput, minnerunngitsumik aggersaasoq immineq pisuni najuutinngitsillugu qaaqqusisuusutullu pisuni pineqartoq takussanngitsillugu.
- Aningasartuutininik matussusiinerit tassasarpurput suliffeqarfiit akiliussissutaat imal. aningaasartuutit allat suliffeqarfimmit akilernerqartut ima. angalanerni aningaasartuutaasimasunik utertitsinerit sullissinnaalikkamut niueqatigilersinnaasamulluunniit tutsinneqartut, taamatut ittut isumaqatigiissutini allanneqarsimallutik ilaatinneqanngippata.

OQALOQATIGIISSUTISSAQQISSUT:

Pisorpaalunni kommuni immineq najugarisami innuttaasunut ajunngisaarumasunit tunniussivigineqartarpoq. Qanorli kommuni tunngaveqartunik tunniunniakkanik tiguisassava? Tunniussisumit naatsorsuutigineqarnerpa qujanarluni akiniaaffigineqarnissaq? Tunissutit imatut sunniuteqalersinnaanerlutik, tunniussisumut kingusinnerusukkut suliaqarnermi ajornartorsiutaalersinnaallutik?

Kommunit amerlanerit erseqqissunik sulisunut politikerinullu tunissutisianik tigusinnginnissamat allatulluunniit iluaqusiiniutinik tigusinnginnissaannik malittarisassanik suliaqartarput. Kommuneqarfik Sermersooq kommunip peeqquserlutsaaliuilluni politikissaanik pilersitsinikuuvoq annertunerusumik tunissutinut atatillugu maleruagassanik imaqartumik, taannalu takuneqarsinnaavoq iserfigalugu – www.sermersooq.gl.

Peqquserlutsaaliulluni tunngavissiami pingaartuuvoq erseqqissassallugu tunissutinut tunngatillugu aaliangersakkat qanoq isumaqartut, qanorlu ilinikkut tunissutiginiakkat, akiliunneqarniarerilluunniit tiguneqartassanngitsut. Naak aaliangersakkani oqaatigineqaraluartog unioqqutitsinerussasoq, ileqqorlunnerussallunilu imal. tunissutinik tigusinissaq akuerineqarsinnaanngitsog, pisoqarsinnaasarpog nalillerneqarsinnaasunik tunissutinik tigusaqarnissamut tulluuttunik. Makku pingaarnertut kommunimi atorfeqartunut, kommunip ataani suliffeqarfinni pisortatut sulisunut, politikerinut suliffeqarfinnullu kommunininik niueqateqartartunut atussallugit tunngaviginiarneqarsinnaapput:

- Nalinginnaasumik tunissutit ammasumik tunniunneqartassapput tigusisumullu pituttuiniutaasinnaasunik malitseqartinneqanngisaannassallutik. Tunissutit niueqatigiinnermi iluaquserniarluni imal. taamatut paasineqarsinnaasumik tunniunneqartassanngillat.
- Periutsit taamatut ittut aamma pisortanut atorfillinnullu atuutsinneqartariaqarput. Pisariaqassappat aammalu assigiinngitsumik pinnissinnaaneq akuersaarneqarsinnaappat, taava pineqartog pillugu malerugassat ammatinneqartariaqarput. Ersinngitsumimmi ingerlanneqartut peqquserlutsaaliuniarluni sulinermik sequ-terisinnaapput.
- Tunissutit tunniunneqarlutilluunniit tigu- neqartariaqanngillat tunniunniarneqar- pa- atorfininnermi, suliassanik tigusisus- sarsionerni, toqqaaniarluni nalilersuiner- ni imal. isumaqatigiissutinik nutaanik atsioqatigiinnernut atatillugu.
- Tunissutiginiarneqartumut naaggaarnis- saq tulluutinngitsutut isigineqarpat, taava kingusinnerusukkut tunissut tunisisumut nassuiaaserlugu utertinneqarsinnaavoq imal. ikiuniarluni suliniaqatigiiffimmut tunniunneqarluni taamallu iliorneq tunni- ussisumut nalunaarutigalugu.
- Inunnut tunisissinnaanermut atatillugu nalituunik malittariuussimasat sukanga- suut akimorlugit akisuunik tunniussis- naaneq, imaluunniit tigusinnaaneq, kommunip aaliangersagaani maleruaq- qusaasut akimorlugit pisut, peqqusiileqi- tisersinnaapput. Taamaattumik tulluut- tuusinnaavoq illuatungeriit imminnut tu- nissutit assigisaasullu iluini killilersuutit pillugit sioqqutsisumik nassuiaasseqati- giittoqarsinnaappata.
- Atorfillit tunissutinik aqutsinnaanerup- put, killiliussat assigiinngitsut ilisimagu- nikkit. Aammalu killilersuutit taaneqartu- tut ittut allanut pingaartutut alaperna- a- serneq millisissinnaavaat, soorlu akulikis- sutsimut aammalu attuumassuteqarner- nut tunngasut (soorlu suliarinnittussarsi- uussisarnernut isumaqatigiissuteqarner- nullu tunngasut) sammisarnerisigut. Kommuni peqquserlutsaaliulluni suliner- mini nalit, tunngaviit aammalu tunissutit suuneri akuerineqarsinnaasutut isigine- qartut ersersillugit nalunaarutigisariaqar- pai aammalu akuersinerni suleriaatsit, soorlu killiliussat qaangerneqarnerini paatsuunganartorsiorfiusunilu, nassuiar- lugit ersittunngortillugit.

SOQUTIGISAT AKUNNATTOORTITSIVIUSINNAANERI ATTUUMASSUTEQARNERMULLU TUNNGASUT

Inuit ataasiakkaat namminneq soqutigisaqartillugit, atorfillitut politikeritulluunniit isumagisas-sanut tunngasunik suliaqalertillugit, tamatumunga atatillugu aporaannernik pisoqalissaaq. Taamallu akunnattuunganartumiilernerit aaliangiiniarnissanut sunniuteqarsinnaalersarput. Qinikkatut kommunimiluunniit atorfillitut inissisimanermi kommunip aqcutigisai qitiutinneqar-tussaapput, kommunimilu innuttaasut isumannaatsutut toqqissisimaffigisinnaasariaqarpaat, ataasiakkaat soqutigisaqarfiisa kommunip aaliangiinerinut sunniuteqartannginnissaat upperi-sinnaallugu.

Politikerit akornanni soqutigisaqarnerit peqcutigalugit aporaatsitsinerit pilersinnaasarput, alia-ngiiffigisassat qinikkatut issiasumut toqqaannartumik attuisunngortussanngortillugit aaliangiif-figineqaraangata. Taamak inissittoqarsinnaavoq najugarisami suliffeqarfiuteqartunut imal. qani-gisarujussuarnik ikinnguteqaraanni suliamut attuumassuteqartunik. Taamatutaaq kommunimi atorfillit inissisimalersinnaapput.

Aaliangeeqataasinnaanermut maleruagassat ilaatigut nassuiarneqarput *Kommunip Aqutsiner-mut ilnatsisaani* (§ 14 imm. 2-mi) aammalu Kommunalbestyrelsen suleriaasissaani (§ 9-mi) taakkunanilu kikkut aaliangeeqataasinnaanerat aaliangersagaavoq. Tamakkiisumik isigalugu, kinaluunniit aaliangiinissamut peqataassanngilaq makku tunngaviuppata:

- Suliasamat arlaatigut peqataanikkut attuumassuteqaruni imal. attuumassuteqartoq qanittumik ilaqutariguniuk
- Suliamut attuumassuteqartumut qanilaartumik ikinnguteqaruni
- Suliamut attuumassuteqartut arlaannik akeqqersimaarpaluttumik illuatungiliuttutut inissisimaffigunit
- Suliamut attuumassuteqartut arlaat saneqcutiinnarneqarsinnaanngitsumik aningaasaqarnikkut attuumassuteqarfiguniuk
- Arlaannik allamik soqarpat atorfiluup attuumassuteqannginneranik akunnatuungassutaasumik.

Najugarisami politikerit nuimanagerit avataanit attaveqarfigissallugit kajungerineqarajuttarput aammalu inissisimavippassuarni issiasuutillugit. Assigiinngitsuniit politikerit assigiinngitsunik "nasaqarpallaaraangata" isorinnippaluttumik apeqqusiisinaanerit pinngoralersinnaasarput. Taaneqartutullu ittut eqqummaariffigialugit oqallissiginissaat pingartuuvoq, taamak iliornik-kut akisussaaffigisat toqqissimatitsisumik ingerlanneqarsinnaaleqqullugit. Imatut aperisarit: "Politikerip ataatsip "natsat" qassit atorsinnaavai?"

SUNNIARTARNERIT

Kommunini aaliangiinissartalimmik sulinerit sunnerusunneqartarput. Soqutigisallit akulusimaleaangata suliannullu oqaaseqaateqarlutik, tamanna demokrati-p aqqani akulusimanissamut piginnaatitaaffittut isigineqartarpoq. Suleqatigiissulli aaliangiinissanik sunniiniarlutik sulileraangata kissaatigisamissut aaliangiisoqarnissaa anguniarlugu, taava sunniiniarnermik ingerlatsisuunerulersarpoq, nalinginnaasumik akuerisaasumillu ingerlatsinerup avataanut inississinnaasumik. Sunniiniarnerit paasititsiniaanermik imaqarsinnaasarput, sangutitsiniaanerulersinnaasarlutik aammalu aaliangiisussat isiginnittaasiannik toqqaannartumik sunniiniarnerut taaneqarsinnaalerlutik imaluunniit toqqaannavissuunngikkaluartumik aaliangiinissami tunngavinnik tunngavigisanillu allannortitsiniarulersinnaalersarlutik.

Avataanit ilisimaneqanngippat, kina sunniiniarnermik ingerlatsisimasoq imaluunniit qanoq sunniiniarlutik ingerlatsillutik aaliangiisussanut attaveqarsimasut, taava aaliangiisimanermut atatilugu tatiginnineq apparsarneqarsinnaavoq. Tamannalu demokratisk-iusumik ingarlaniarnermut ajoqusersuutaalissaaq.

Pisariaqartinneqarsinnaavoq kommunip sunniiniarnerit pillugit inissisimanissamik malittarisassiuussisariaqalernissaa.

NIUEQATIGISAT SULEQATIGISALLU

Kommunit peqquserlutut akisussaatinneqarsinnaavoq, naak ingerlanneqartut allanit niueqatigisanit piliaasimagaluartut. Peqquserlutsaaliuiniarluni kommuni erseqqissumik isumannaarinninniartariaqalissaaq qulakkeerumallugu niueqatigisat suleqatigisallu inatsisinik ileqqorisaaarnissamilu tunngavinnik naapertuilluartumik malinninnissaat.

Minnerunngitsumillu pisiniarnermut atatillugu aammalu ataatsimoorussilluni ineriartortitsinermik suliqaarnermi, tamakkulu allanik niueqateqarluni ingerlanneqartillugit, navialisinnaanerit taamaattuni annerpaajusarput.

Kommuneqarfik Sermersooq-mi pisortatut pisiniarnissamut malittarisassiuussisoqarnikuvoq, saqqummiunneqartumik aqutigalugu www.sermersooq.gl, taannalu attaviligaavoq uunga "Inatsisartut inatsisaannut nr. 11-mut 2. december-imeersumut. Inatsisip qulequtarivaa: Sanaartortitsinerni illuliortitsinernilu suliarinnittussarsiuussisarnerit. (Assersuutigalugu unammilleqatigiinnermut assigiimmillu pinninnissamut tunngasut Kapitalit 2-anni § 7-imi allanneqarsimasut)". Pisiniarnermi ingerlatseriaatsit ilusilertarpaat periusissat pingaarnerit kommunip pisiniarnissaanut sullillinneqarnissaanullu ingerlanneqarnissaannut tunngasut. Kommunillu pisiniarnerminut atatillugu ileqqorissaarnissamik pilersuisunut piumasaqaateqarsinnaavoq. Taamaattumik kommunip nalilersortariaqarpaa, pisiniariaatsimi ingerlannerini isumannaarsinnaanerlugu pilersuisorisami qaffasissumik torersumik ileqqorissaarnissaat, pitsaassutsikkut piumasaqarnikkut aammalu pilersuisunik ataanilu pilersueqataasunik malittarinnillunilu misissuisarnikkut.

Kommuni niueqateqarajuttarpoq, pisortat pisiniarnerannut maleruagassat ataanut inissinneqar-sinnaanngitsunik. Tassaasinnaasarput piginneqatigiiffinni piginnittut, immineq kajumissutsimik aallaaveqartumik suliniaqatigiiffiit, inerisaanermik ingerlatsisut aammalu pisortat privat-illu su-leqatigiissutaat (OPP). Aamma taaneqartut ittuni kommunip isumannaartariaqarjaa, suleqati-gisami ileqqorissumik napertuilluartumillu ingerlatsininissaat aammalu isumannaarlugu taakku peqquserlutsaalluineq siunertaralugu sinaakkusersuimasueneri.

SULEQATIGISAT QANOQ ITTUUNERINIK MISISSUINERIT – ”PISARIAQARTUMIK/TUNNGAVISSAQARTUMIK PEQQISSAARUSSINEQ”

Siunnersortinik, pilersuisunik, entreprenør-inik aallanillu niueqateqarnerit peqquserlunnermut kalitaasinnaanermut navialititsisinnaapput. Taamaattumik kommuni navialiffiusinnaasunik nali-lersuisariaqarpoq ilaatigut niueqateqalertinnatik niueqatigisanik misissuinikkut. Taamatut ilior-nerni suut tamaasa atorlugit isumannaarniartariaqarpoq kommunip suleqatigisaasa tatiginar-tinneqartuunissaat, pikkorissueneri sinniisaalluartuunerillu.

Pisariaqartumik peqquserlussinnaanermik misissuinerit – qaqutiguunngitsumik taaneqartartut ”integrity due diligence” – tassaapput suleqatigisanik misissuinerit nalilersuinerillu isumannaarumallugu ingerlasuni siunissamilluunniit suleqatiginninnikkut peqquserluttuliornermut kalitaannginnissaq.

Tunngavissaqarnerpaavoq taamatut pisariaqartumik misissuinerit pituttuilersussamik isumaqa-tigiissuteqalersinnani suleqatigiligassanut ilisimarisismanngisanut sammititsinerullu ingerlanne-qartarnissaat, kisianni aamma pissusissamisoorsinnaavoq taaneqartut iliornerit paasisat nu-taat tunngavigalugit kingusinnerusukkut ingerlattarsinnaaneri.

Siunertaqarluarpallaanngilaq pisariaqartumik misissuinessat suleqatigisanut tamanut atorne-qassappata. Kommuni malittarisassaqartariaqarpoq nalunaarsorlugit qaqugukkut misissuinerit ingerlanneqassasut qanorlu pingaanersuinerit ilusilerneqassanersut. Kommunit minnerpaamik pisuni tamani aaliangertariaqartassavaat, pisariaqartumik misissuissanerlutik tamannalu qanoq sukumiitigisumik ingerlanneqassanersoq.

Pisariaqartumik misissuineq ingerlanneqarsinnaavoq suliffeqarfik misissorniagaq suleqatiga-lugu aammali ilisimatinnagu tamanna ingerlanneqarsinnaalluni. Misissuineq kommunip atorfilit-taanit ingerlanneqarsinnaavoq imal. siunnersuisarfimmik sulisitaqarnikkut, ingerlanneqarsin-naavorlu attaveqaatit ammasut, soorlu internet atorlugu. Mianernartoqartillugu pisariaqalersin-naavoq siunnersuisarfinnik immikkut piginnaanilinnik taamallu sukumiisumik misissuisinnaa-sunik atorfinitsitsinissaq.

Pisariaqartumik misissuinerup ingerlanerani – pasitsaassissutaasinnaasut saqqummalersinnaapput. Tamakkulu makkuusinnaapput:

- Pisortani atorfilik/sulisorisaq imal. ilaquataq piginneqatigiiffimmi piginneqataasuusinnaavoq imal. allaat tunuani piginnittuusinnaalluni.
- Siulersuisuni ilasortaq, pisortani issiasoq imal. sulisoq pingaaruteqartumi inissisimasoq suliffeqarfimmik allamik soqutigisaqartuusinnaavoq, suleqatiginiakkamut unammilertaasinnaasumik.
- Piginneqatigiiffik piginnittup kinaanerani oqaaseqarumangissinnaavoq.
- Piginneqatigiiffik piginnittoq, siulersuisuni ilaasortat allaallu aningaasatigut ingerlatsivimmik soqutiginnittuusut taamalla peqataasussaatitaanngissinnaasut kikkunerinik tusarluuassiumangissinnaavoq.
- Misissuinerup saqqummersissinnaavai politikernut, unammillertinut pinerlunnartartunulluunniit attuumassuteqarujussarsinnaaneq.
- Piginneqatigiiffik qulaani taaneqartunit allaanerusunik aallaaveqartumik tusaamnerlunneqarsinnaavoq.

Misissuinerup aallartinnerani mianersoqqussutitut "qaammartaalersitsisinaanerat" suleqatigiissinnaanermik mattussisariaqanngilaq. Kommunimi naammagartumik naliliisinnaavoq sukumiinerusumik misissuisitsineq aqqutigalugu imal. isumaqatiginniarnerup malitsigisaanik. Tamakkiisumik aaqqiissutissamik nassaartoqanngippat, isummertoqarlunili suleqatigiinneq ingerlanneqarsinnaasoq, suli navialiffissaqarsinnaavoq kommunilu ajoqusiisinaanerat sillimafigiariarlugit piareersaateqartariaqarpoq suleqatigiinnissarlu nalilersorluartariaqarlugu. Kommunip isigineqarneranut aserorterutaasorujussuussaaq, suleqatigisaq tatiginartuunngitsoq paasinarsippat imal. allatut peqquserluuteqarsimasoq paasinarsippat. Kommunip akisussaaffigilersinnaavaa peqquserlunnermut peqataalerneq, ilisimaguniuk ilisimasariaqarsimagaluarlugu luunniit peqquserlunnernik ingerlasoqartoq. Pingartuuvoq piginneqatigiinnermik isumaqatigiissusiani aammalu ingerlatseqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarnerni peqquserlunnermut akiuinissamik tunngasunik ilanngussaartoqarnissaa. Aamma pingartuupput paasisutissanik pisinaanermut taasinerillu qanoq ingerlanneqarnissaannut atatillugu kisimiikkaluaraanniluunniit arlaatigut peqquserlunnarnernik pisoqassagaluarpat unitsitsisinaanermik periarfissaqartitaanissaq.

Kommunip peqquserlutsaaliuinissaq pillugu tunngavissaqarnermik piumasaqaataa atuuttusannngortinneqartariaqarpoq piginneqatigiiffinni ingerlataniluunniit tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit pigineqartuni.

Pisariaqartumik/tunngavissaqartumik misissuiffigineqartariaqarput suleqatigilersinnaasat, taaku piginnittui sulisuilu pingarnerit, kommunip pineqartut siornatigut ilisimasaqarfiginngippagit. Pisariaqartumik misissuinerit aamma pisariaqarput suleqatit ilisarimasat pineqartilugit, nu-taanik pasinarsaarutinilluunniit ilisimatitsissutinik misissuinissaq pissariaqartinneqalertillugu.

5: KOMMUNIMI PEQQUSERLUTSAALIUIINISSAMUT SULERIUSISSAQ

KOMMUNIMI PEQQUSERLUTSAALIUIINISSAMUT SULERIUSISSAP PIGINISSAANI SIUNERTAAVOQ:

- Peqquserlussinnaanermut pinaversaartitsinissaq.
- Peqquserluttoqarpat paasinnissinnaanermut periarfissat annertusinissaat.
- Peqquserluttoqassagaluarpasuliarinnissinnaanermut periarfissat annertusiumalugit.

Kommunit eqqullugillu atulertariaqarpaat periarfissat, siunnerfimmik pivusunnortitsisutaasinnaasut, kommuninut ataasiakkaanut immikkut naleqqussarlugit piorsagaasut.

Peqquserlutsaaliuineranut program-illu iluani makku pingaarnertut ilaassapput:

1. Naleqartitat, isiginnittaatsit aammalu periutsit
1. Ileqqorissaarnissamut maleruagassat sulisunut qinikkanullu naatsorsuussat
2. Navialiffiusinnaasunik nalilersuinerit
3. Nakkutilliissut pitsaasoq – imminut illumilu nakkutilliissutaasinnaasoq
4. Pisiniartarnermut tunngavissiaq
5. Tunngavissalimmik illersorneqarluni nalunarutiginnissinnaanermik aaqqiineq

Peqquserlutsaaliuilluni suliaq aqquqigalgu kommunit eqqummaaritsilerlutillu, isummesorsinnaalersitsillutik, ilisimasaqalersitsil-

lutik ileqqoqalerlutillu kommunit sulisinnaalisapput, maleruagassat suleriutsillu malinneqartilerlugit. Tamakkumi imminneq imminnut malersorsinnaangillat, aatsaalli soorlu politikerit, pisortat atorfillillu suleqataalerpata.

Aallaqqaatani taaneqareersutut tunngavissaqarpoq upperissallugu, peqquserluttarnerit paasineqartartunit amerlanerummata. Kommunillu sallerpaallutik illumi iluani iliuuseqarnissamat periarfissaqarput, iliuuseqarnermik kullu peqquserlunniartarnerit unissarsinnaallugit, aamma avataanit peqquserlunnissamat kajungertoqalissagaluarpata. Tassa kommunit imminneq iliuuseqarnermik avataanit isiginnittaatsit allallu sunnersinnaavaat.

Peqquserlutsaaliuinerimi program-ip takutissinnaasariaqarpaa kommunip suliffeqartut ingerlanermi ingerlaavartumik qanoq suleriaaseqarnera, peqquserlutsaaliuinermit sunniuteqartumik qulaajaassutaasinnaasumillu. Kommunit isumagisariaqarpat, peqquserlutsaaliuilluni sillimassutissanik kommunit pingaarnertut ingerlatsinerini peqarnissaq:

- Politikkikkut aaliangersaanerni ingerlatseriaatsit
- Oqartussaanelermik aallussineq suliassanillu isumaginnittarneq
- Sullississutinik aallussineq

Peqquserlutsaaliuinessamat program-imi aamma ilaatinneqartariaqarput qitiusumik ikorfartuutit pingaarnertut:

- Aningaasaqarnermut aqutsissutit
- Pisiniartarnermut maleruagassat
- Sulisunik aqutsinermit tunngasat
- IKT-mik ingerlatsineq

Kommunip peqquserlutsaaliuinermit program-iani pingaarnertut imarisaasut allaganngorlugit suliarineqarsimasariaqarput, inner-suussutigalugit kommunip qitiusumik male-ruagassiai aqutsinermilu ingerlatsineq, taamak ilionnikkut program-ip avataanit ilisimaneqarnissaa isumannaarlugu taannalu ineriartarnermit malinnaatillugu nalilersortarlugu misissorneqartassaaq.

Peqquserlunneq inatsisaatsuliorneruvoq pillaatitsiissutaasinnaasoq, ilaatigut qaqqikkumi naassinnaasunik imaqaarsinnaasartoq. Tunngavissaqanngitsumik uppersarneqarsinnaanngitsunillu pasilliillunilu pisuutitsiniutit kommunimi politikerinut kommunimilu atorfillinnut tutsikkaanni tamak iliorneq aseruerujussuarsinnaavoq, pasillerneqartuinaanngitsumut kisiannili aamma kommunip sammivimmu pineqartumut oqaluuserisassanngortitsiniarsinnaanissaanut. Pingaartuuvormi sammineqartup oqaluuserisallugu "ulorianartunnginnissaa". Taamatut inississinnaanelermut peqquserlutsaaliuiniarluni program-i iluaqtaasinnaavoq, oqaluuserititsineq pasillitutinut assigisaanullu akuliussuunnagu qaqqarneqarsinnaappat.

NALEQARTITAT/PINGAARTITAT, ISIGINNITTAATSIT PISSUSERISALLU

Kommunip pingaartitaminut tunngaviata takutissavai kommunip ingerlatsivittut, inissisi-maneranut sulariasianullu ilisarnaatai. Naleqartitatu tunngavii tassaapput sulisorisanut tamanut qinikkatullu inissisimasunut nalerasat avammullu tamanna nittarsaassinerulluni, kommunip suliffeqarfittut qanoq isigineqar-

nissaanut tunngaviliissusaq. Kommuni sinerlugu ingerlanneqartut suulluunniit naleqartut tunngaviiit malillugit ingerlanneqartariaqarput.

Ersittumik isumaliutaalluurtumillu pingaartitanut attaveqarnikkut, kommuni sinerlugu sassartartut pitsaanerusumik ileqqorissumik

minguitsumillu tunngavissaqartinneqassaput taamallu ingerlatseriaatsit isornartut eqqusinnaanerinit pinaveersaartitsinerni peqataatinneqalerlutik.

Pingaartitanut tunngaviit kommunip suliffeqarfiinut ingerlatsinerinullu ulluinnarni sulinerinut atatillugu isertinneqassapput. Tassa naleqartitaasut pisortat, atorfillit qinikkallu suliarinninnerini ersitsinneqartassallutik.

Tungaviusumik isigalugu naleqartinneqartut immaq eqqarsaatigineqartariaqanngitsutulunnit peqataaffigiuminartutut isigineqarsinnaapput. Kisianni atorfillit politikerillu ilaatigut misigisarsinnaassavaat, aaqqiagiinngissutit aporaaffiusinnaasunillu pinngortoqartarmat, imaannaangitsuusinnaasunik, qanoq periuseqarnissamik akunnattoortitsinnaasunik. Taa-maattumik pineqartut ilisimalluannikkaanni nammineq isiginnittaatsit isummersuutillu kommunip pingaartitaanit salliutinneqarsinnaalersarput.

Naleqartinneqartut/pingaartinneqartut malinneqarsinnaasutut tigussaasunnortikkumalugit, sullissivinni kommunillu suliffeqarfigigisaani tamani ulluinnarni sulinerit iluini naleqartinneqartut tunngaviginissaat nalinginnaasunnortinniarneqassapput. Isiginntaatsit pinngortarput allannortarlutillu ingerlatsiviullu naleqartitaasunik sulinermut nalinginnaasunnortitsiniarnermi piginnaaqarnera tassani aaliangiisuusarluni, taakkulu oqallissutissannorgulugit qaqqinneqartarlutillu sammisassannortinneqartassapput, isummaarlugit suunerinik paasinninnissat. Taa-maattunilu pisortaasut immikkut akisussaati-taaffeqarput.

Kommunip aqutsinerani isumagineqartariaqarpoq naleqartitanik erseqqissaallunilu tunngavissiiinissaq suliffeqarfiup iluani atornerqarlutillu pitsasumik ileqqunngortinneqartunik, taakkulu aallaavigalugit qisuariarfigisarlugit torinngitsumik peqquserlunnerilluunnit, tamakkulu pissapput pitsaaliuinissaq angujumallugu.

SULISUNUT QINIKKANULLU ILEQQORISSAARNISSAMUT MALERUAGASSAT

Kommunini atorfillittat qinikkatullu inissimasut ileqqorissaarnissamut tunngavissanik saqqummiussaqaarsimannngitsut taamatut iliornissaq pingaarnersiuiernerme salliutitassatut isigisariaqarpaat. Ileqqorissaarnissamullu malittarisassiat kommunalbestyrelsenut sammineqarlutillu akuerisassannorgulugit saqqummiutissagaat naleqquttusorinarpoq.

Ileqqorissaarnissamut malittarisassat imarigajuppaat erseqqissaatit, qanoq ileqqulersornissaq naatsorsuutigineqartoq aammalu suut tikkuussissutitut malinneqarnissaat naatsorsuutigineqartoq. Taamaattut erseqqissarpaat tunngaviusumik piumasarisat, kommunit naleqartutut isigisaannit aallaaveqartut.

Kommunit amerlasuut aaliangiuttarpaat allat pilersissimasaannik aallaavilerlutik nammineq malittarisassaliornissartik. Pisariaqanngilarmi pineqartoq pillugu kikkut tamarmik nutaatut isiginnillutik nassaarsiornissaat, kisianniili malittarisassiat kommuninut ataasiakkaanut naleqqussagaasumik immineq pigisassatut pilersinneqartarnissaat inassutiginartuuvoq.

Kommuneqarfik Sermersooq-p tunissutinik tiguisinnaanermut pisiniartarnissamullu tunngatillugu maleruagassioernerminni aallaavigivai: Nutarterinissamut Aqutsisoqarfiup, KL-ip, Danske Regioners "God adfærd i det Offentlige"-imi innersuussutigisaatsu pi-

ngaarnertut naleqqissuuffiginissaat Inatsisar-
tut Inatsisiliaat aammalu Aqutsinermut ani-
ngaasaqarnermillu aqutsinermut Iltisersuusi-
aq ilanngullugu. Kingullertut taaneqartup
tunnngavigivai FN Global Compact-imi suleri-
ussatut innersuussutigineqartut 10-t, taak-
kulu ataanni inuit piginnaatitaaffinik ataqqin-
ninnissamik aammalu peqquserlunniarnermik
akiuinissamat oqaaqqissaarutaasut.

Matumani assersuutitut taaneqarsinnaavoq,
GrønlandsBANKEN-imit UN Global Compact
aammalu tassanga inuit piginnaatitaaffii,
sulisuussut piginnaatitaaffii, avatangiisit
aammalu peqquserlutsaaliuinerlutik atatu-
llu periusissat 10-usut tamakkiisumik
peqataaffigineqarmata. GrønlandsBANKEN-
illu peqataanini peqqutigalugu pilersuisorisa-
ni tamaasa pineqartunik akuersaarinninne-
ranut uppersaammik atsiortissimavai
taamatullu tassa atsiortillugit uppersar-
lugu GrønlandsBANKEN-ip pisiniarnissamat
piumasarisai FN-illu ataani isumaqatigiissu-
taasut akuersaaramikkit.

Ileqqorissaarnissamat malittarisassiat ulluin-
narni atorfissaqartinneqalissapput atuutsin-
neqalernerimik aammalu atorfillit qinikka-
tullu issiasut atueqataalerlutik pineqartunik
paasinninnertik takutittalerpassuk. Pineqar-
tummi naleqarpialernaviangillat, akuerine-
qarnerisa kingorna timalimmik malinneqa-
linngikkunik. Atuilernikkut imarisaasunillu

ingerlateqqiinikkut, najugarisami nutserisitsi-
nikkut, suliffeqarfinnut ataasiakkaanut sunni-
uteqarneri pinngortinneqassapput tamakkulu
akuttunngitsumik oqallissutigititsisarluunilu na-
lilersueqatigiissitsisarnikkut ingerlaavartumik
malitseqartinneqartassapput. Taaneqartut
iliortoqarnissaa isumannaarumallugu ileqqo-
rissaarnissamat malittarisassiat, soorlu as-
sersuutigalugu suleqatigiinnissamik isumaqa-
tigiissutinut allanneqarsinnaapput, immik-
koortotaqarfiit pisortaasut peqatigalugit.

Kommunit aamma isumagisariaqarpaat ileq-
qorissaarnissamat malittarisassiat kommu-
nit ingerlataanni atorneqarnissaat aammalu
isumannaarlugu taakku kommunip pigisaatut
ingerlatsivinnit pingaarnertullu suleqatigilik-
kanit ilisimaneqalernissaat. Kommunillu akut-
tunngitsumik suliat aallartinneqartut pilersaa-
rutaasullu pillugit nassuiaateqartassasoq
inassutigunarpoq qulakkeerumallugit pine-
qartut ileqqorissaarluni torersumik malinne-
qarnissaat. Tamanna pissappat kommuni
pisunik malinnaaqqissaartussaassaqaq naam-
massisat eqqarsaatigalugit kiisalu aamma
killiffiusut eqqarsaatigalugit. Taaneqartut
ingerlatseriaaseqarnerit kommunini oqallis-
sutigititsinissanut aallavissaqqissuupput ileq-
qorissaarneq aallaavigalugu pissutsit qanoq
inneri pineqartillugit. Taamatut iliornikkut
aamma ileqqorissaarnissamik suliaqarneq
avammut ersittunngortinneqassamat.

ILEQQORISSAARNISSAMUT MALITTARISASSIORNERMI SULERIAASIUSINNAASUT:

- Taaneqartut ittu imarisariaqarpaat kommunimi atorfeqartut pisiniarnermi immin-
nut siunertaasunut ilanngussinerannut sinaakkusiaasut qanoq atorneqarnissaannik
innersuussutit/iltisersuutit.
- Taaneqartuni ersersinneqartariaqarpoq, atorfeqartut qinikkallu angalanerni kommunip
suleqataanit akilernerqartuni peqataasassanngimmata.

ILEQQORISSAARNISSAQ PILLUGU SULIAQARNERNI QANOQ INGERLATSISINNAANERMUT ASSERSUUSIAT:

Aqutsisut/pisortat

- Ilegqorissaarnissaq pillugu suliat suliffeqarfinni ataasiakkaani aqutsisunut suliassanngortinneqartariaqarput imal. kommunaldirektør-imut qinikkanullu. Kommunalbestyrelsemi issiasut ileqqorissaarnissaq pillugu suliat oqallisigisassagaat pisussamisoortutut isigineqarpoq.
- Aqqinneqartariaqarpoq, ileqqorissaarnissamut atatillugu kina akisussaasuusooq aamma peqquserlutsaaliuinnermut atatillugu. Akisussaaffik suleqatigiissunut tunniunneqarsinnaavoq, mianernarpallaarunnarsarumallugu. Aamma pisariqartinneqarpat direktør-ip ataani ileqqorissaarnissamut siunnersortissamik atorfinitsitsisoqarsinnaavoq.
- Ilegqorinnissaq pisortanik atorfinitsitsinnermi aaliangersimasumik isumaqatigiissutissamut ilanngunneqartariaqarpoq. Ilegqorissaarneq pisortat nalilersuiffigineranni ilaasussanngortinneqarsinnaavoq aammalu qullersamit atimi pisortassanut piumasaqaatinngortinneqarsinnaalluni.
- Ilegqorinnissamik suliniuteqarneq pingaarnerisuiinnermi ilaasariaqarpoq, tassa ileqqorissaarnissaq pillugu suliniutinik piffissaliisoqartariaqarluni ingerlaavartumik nalilersuiffigineqartartussamik. Oqallisaasariaqarput suliffigisami suut ajunngitsuunersut suullu ajortuunersut taamak iliornikkut aqutsisut/pisortaaat atorfillillu assigiimmik pineqartunut atatillugu isiginnittaaseqalernissaat angujumallugu.
- Periutsinik pilersitsisoqartariaqarpoq, qulaajaasussanillu pilersitsisoqartariaqarluni paasiumallugit suut pisortat atorfillillu akornanni saniatigut suliffittut aamma ingerlanneqarnersut – tamakku-lu isummerfigineri allanneqarsinnaapput sulinissamut malittarisassat allattorsimaffianni.
- Maleruagassat tunngavissallu pillugit paasititsiniaasoqartariaqarpoq, angujumallugu malinnilluarnissaq pillugu qaafasissumik paasinittogarnissaa – taamallu aamma isumannaarumallugu maleruagassiat paasineqarlutik malinneqarnissaat. Maleruagassat tunngavissallu paasivinneqarnissaat taamallu malinneqarnissaat isumannaarumallugit paasisitsiniaasoqartariaqarpoq,
- Kommunimi ileqqorissaarnissamut siunnersuisooqatigiillortoqarsinnaavoq, soorlu assersuutigalugu kommunaldirektør-imik, suliffeqarfinni pisortanik aammalu tatigineqarlutik toqqakkanik, soorlu sulinunut isumannaallisaaanermullu sulinerni toqqakkanik, inuttalersugaasumik.
- Pitsaasusinnaavoq kommunip ileqqorissaarnissaq pillugu ilisarnaataanik qulaajaatitsisoqarpat, pisariqassappallu tamanna avataanik ikiortilerluni ingerlanneqarsinnaalluni, nalilersortikkumallugit ileqqorissaarnissaq pillugu suliniutit qanoq aaqqissorneqarsimanersut, ilanngullugillu misissorlugit paasiniarlugit sulisut ileqqorissaarnissamut malittarisassianik qanoq ilisimasaqartiginerat, pisartunik sunik ilisimasarnerat il.il.

- Pisarsimasut naammagintuunngitsut misissuilluni nalunaarsortinneqarsinnaapput atorneqarsinnaallutik navialiffiusinnaasunut akunnattoortilluni nalilersuisarnissanik sungiusaanernut atatillugu.
- Piumasarineqarsinnaavoq ileqqorissaarinnissamut atatillugu suliat sumut killin-

nerinik qulaakaanissaq. Taamaattut ingerlanneqarsinnaapput kommunaldi-
rektør-ip suliffeqarfimmik aqutsiveqarfi-
anut atasumik, suliarlu malersueqqinnis-
samut tunngaviussaaq kommunalbesty-
relsemullu takussannngorlugu suliar-
neqarlunilu saqqummiunneqassalluni.

Sulisut ilinniartinneqarnissaat paasissutissiiffiqineqartarnissaallu

- Nutaatut atorfilinngortut ileqqorissaarinnissamik malittarisassat atuarlugillu paasigamikkit uppersaallutik atsiortinneqartarnissaat pissusissamissoor-sorinarpoq.
- Tatigisitatut inissinneqartut/suleqatiminut sinniissutut inissittut ileqqorissaarinnissamik tunngaveqartunik suliaqarnerni peqataatinneqartariaqarput.
- Ileqqorissaarneq peqquserlutsaaliuinerlu pillugit sulisut oqaloqatigineqartarnissat ingerlanneqartassasoq inassutiginarpoq.
- Atorfillit kommunimi sulinermi ingerlanerani piginnaanerit pigilersimasaat aammalu pilersitanut piginnittuuneranut tunngasut qanoq isigineqarlutillu ingerlatsivigineqarnissaat pillugit suleri-aasissiuussisoqartariaqarpoq.
- Atorfillitanut erseqqissarneqassaaq, suliffigisani suut akuersaarneqarsinnaasut suullu akuersaarneqarsinnaanngitsut.
- Aamma atorfillitanut erseqqissaassutigineqartariaqarpoq pilersikkumaneqarmat kommuni ammasoq akimullu ersittumik sulisoq. Sutigut tamatigut sapinngisamik ammasumik sulinissaq pilersinniarneqassaaq.
- Ileqqorissaarnissap ingerlanneqarnissaanut akisussaasut sulisunut sulilerlaanullu suliffeqarfinni nassuiaajartortutik ilinniartitsiartortulutillu pulaartassapput.
- Soorlu aaqqissuisoqarsinnaavoq ileqqorissaarnerup peqquserlutsaaliuinerullu Ulluannik.
- Akunnaatoorsinnaanernut atatillugu immikkoortotaqarfinni pisortat aqutsisullu ataatsimiinnerini sungiusaanernik ingerlatsisoqarsinnaavoq.

NAVIALIFFIUSINNAASUNIK MISISSUILLUNI NALILERSUINERIT

Navialiffiusinnaasunik misissuineri siu-
ner-taavoq pasinninnissaq qanoq peqquserlutsaaliuilluni sulinerup ilusilersornissaanik suulu pingaarnersiunerimi salliutittariqarnerinik inissiinissaq. Peqquserlussinnaanernut navialiffiusinnaasunik nalilersuilluni misissuinerit aallaaviussapput taamaattut apparsarnisarlugit sulinissamut, nammineq iliuserisinnaa-

sanut atatillugu imal. kommunip siammassisumik isigalugu ingerlatsinissaanik ilusiliinernerimi.

Navialiffiusinnaasunik misissuinerimi qitiuvoq suut kissaatiginngisatut pisinnaasut paaserusunneri, sutigut tamakku pingrsinnaanersut qanorlu pisut kinguneqartitsitsinnaanersut. Misissuinerimi aamma pisinnaasut pisin-

naanerat qanoq qanitsiginersooq paasiuma-
neqarpoq. Pisinnaasooq paasiniarneqassaaq
navialiffiusinnaasup kingunerusinnaasullu
"katinnerisut". Peqquserluttoqarsinnaaneq
isumatusaartumik ilusiligaasumik kommuni
suliffeqarfiiilu tamaasa aqqusaarlugit misis-
sorneqarlunilu ingerlanneqartariaqarpoq. Ta-
manna ingerlanneqarsinnaavoq aqqusaartu-
gassat piumaffigalugit makkuninnga eqqar-
saatersornissaannik:

- Peqquserlunnerit suliffeqarfissinni qanoq
pisinnaappat?
- Qanoq ilimanartigisinnaava tamatumaa
pisiinnaanera?
- PISOQARPAT TAAVA KINGUNERISINNAASAI
SUUSINNAAPPAT?

NAKKUTILLIISUT PITSAASOQ – IMMINERMIK ILLULLU ILUANI NAKKUTILLIINERIT

Nakkutilliissummik pitsaasumik peqarneq
peqquserlutsaaliuinnermut atatillugu kommu-
nip suliaqarsinnaaneranut aaliangiisuulluin-
narpoq.

Taamaattumillu kommunini atorneqarsinnaa-
sut akornanni qitiuvoq kommunit system-inik
atuinerinik isumannaallisaanermik nukittor-
saanissaq. Pitsaaliuinissaq aammalu oqar-
tussaaffinni atornerluinnginnissaq nakkuti-
liinermik ingerlatsinermi anguniagassani pi-
ngaarnerpaajupput.

Nakkutilliinermik suliniutit pitsaaliuinnermi pi-
ngaaruteqarluninartuupput, tassa peqquser-
lutsaaliuinnermi aammalu ersersitsinermi nak-
kutilliinikkut pisinnaasut paasineqarsinnaam-
mata. Kiisalu nakkutilliissutit anngiortumik
ingerlanniarneqartut paasitissinnaavai, kuk-
kunerit nassaaritissinnaallugit imal. peqqu-
serlunnerit pisimasut paasitissinnaallugit.

Nakkutilliissutit sanngiiffeqarpata anngiortu-
mik peqquserlunniarsinnaanerit salloqittaa-

Taaneqartutut qulaajaanerit aallaavigalugit al-
laffissornermut/aqutsinnermut pISOQARQAAR-
fiit peqquserlussinnaanerit siammasissumik
isigigalugit "assilialiarineqarsinnaapput" taa-
mallu pingaarnersuiuinnermik ilusilersuisinnaa-
neq pilissalluni. Kommunalbestyrelsmi issia-
sut imminnut qinikkatut piffissalertariaqarput
innessimanerminni peqquserlunnissamut
navialiffiusinnaasut nalilersuiffiginissaannut,
qanoq taamak pisinnaasut navialiffiusinnaa-
nerat millisarneqarsinnaanersooq nalilersuiffi-
galugu.

rinninniarsinnaanerillu annertunerulersinne-
qassapput. Sanngiifiit taaneqartutut ittut
aamma ajornarnerulersissavaat kukkusima-
nernik, anngiortumik ingerlasunik peqquser-
lussimanerillu paasinnissinnaanerit.

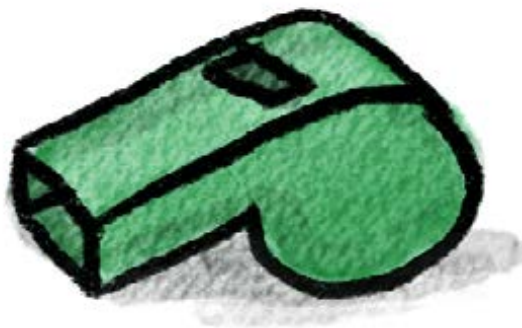
Nukinnik atuiffiusut akornanni, tassalu nak-
kutilliinermik, Kommunip ingerlatsilluarsinnaa-
neranut tunngasut aammalu sulianik nam-
massinnissinnaasutsit akornanni oqimaaga-
tigiissitsisoqarpoq. Nakkutiginninnermimi
qitiusut ilagimmatigit navialiffiusinnaasunik
misissuinerit nalilersuinerillu, nakkutiginnin-
nermillu ingerlatsisuusarlutik sammiviit, navi-
aliffiusinnaanerpaaqut isigineqartut.

Kommunit peqquserlutsaaliuinnermik suliaqar-
neranni kommunit ataasiakkaat nassuiaaser-
sortariaqarpaat, nakkutiginnissutit ingerlan-
neqartut pingaarnertit iluini peqquserlunniar-
nerit qanoq navialiffiusinnaatiginersut.

NAKKUTIGINNINNERMIK SULIAQARNERMI SIUNNERSUUTAASINNAASUT ASSERSUUSIALLU

Pingaarnertut nakkutiginninnermik ingerlatsisinnaanerit

- Kommunaldirektør-ip illup iluani nakkutilliinermut system-ia ilusilerneqartaria-qarpoq paasiniagassatut salliutillugit peqquserlunnernik paasiniaanerit pitsaaliunerillu. Mississuinerit ingerlanneqassapput, allaffeqarfimmit misissuiffigineqarlutik, sulliviusut aammalu qitiusumik tunuliaqusiilluni ikorfartuinnermik ingerlatsiviusut.
- Isumaqatigiissutit, pigisat illuutillu suunerinik takussutissuussiornikkut (pigisat attartortitassaqqissuusut eqqarsaatigalugit), kommunip nakkutigisinnaalissavai killiffiit aammalu tamakku qanoq ulluinarni aqunneqarneri.

Iliuserineqarsinnaasut

- Qiqiusumik nakkutiginnittussamik atorfinitsisoqarsinnaavoq ingerlanneqartunik pingaarnernik nakkutilliinermik ingerlatsisinnaasumik.
- Isumannaallisaaqumalluni system-imik eqqussisoqarsinnaavoq akiligassanillu inuit marluk atsiogatigiissittalernissaa-nik eqqussisoqarsinnaalluni, taassuma aappaa pilersuutaasunut tunngasunut ilisimaarinnilluartuusaaq kukkunersiui-sinnaasuullunilu.
- Nakkutilliinissamat aaqqissuussat periarfissallu pioreersut atukkit.
 - Akiligassiissutit suuneri nakkutigalugit misissortarlugit, ukiumoortumik kode-nik konto-nik, suliarinnittunik, allattuk-kanik, sinaakkutissatut isumaqatigiis-susianik ilaassutitullu tunniussanik misissuulluni kukkunersiuisarluni.
 - Ingerlatsivinni kukkunersiuisarluni, ajunngilaq ilaatigut killilersugaasut ilui-ni, soorlu misissuiffigalugit illup iluani nakkutilliinermik ingerlatsiviit aammalu akiligassanik misissuisarnerit.
 - Mississuiffigalugit kommunip sinaakkutissatut isumaqatigiissutai.
 - Illup iluani kukkunersiuisarnerit ingerlan-neqartarneri misissuiffigalugit.
 - Navialiffiusinnaasutut naliliffigisat iluini nakkutilliilluni suleriaatsit misis-sortarnissaat eqqullugu. Akuliusima-nerulluni misissuisarnerit – "Misissugaa-sunik misissuulluni" – tassa sattaaser-tutut illuni misissugassanik toqqaasar-neq atornagu, navialiffiusinnaasutulli isumaqarfigisat misissotarlugit.
 - Misissorlugit suleriaatsit malinneqar-nersut aammalu nalilersorlugit misis-suisarnerit malitsigisimasaat.
- Nioqqutissanik atortussanillu annis-suinissanut malittarisassiuussigit: Lager-imiittuutit, lager-imi ataatsimoo-russat, bil-inik orsussamillu il.il atuinerit nalunaarsorlugit.
- Suliassanik tunniussuinernut malerua-gassat – agguaassinermut atatillugu aningaasartuutit sinaakkusiullugit.
- Isornarsorisanik mianersoqqussuteqar-ninilu malersuinissanut piareersimanis-samat pilersaarusiorluni.
- Ikiortissanik sulianillu isumaginittussa-nik sungiusaanerit ingerlallugit.
- Inniminniinerni piginnaatitsissutit misis-sorlugit.
- Pisiarnisat qanoq ingerlanneqarnissaat tunngavissiorlugit.
- Misissorlugit kommunimi atorfillit ava-taanut qarasaasiakkut attaveqarsinnaa-nerisa qanoq ilusiligaaneri.
- "Nakkutilliinermut ileqqussanik" ineri-saagit, taamak iliornikkut nakkutiginnin-neq sutut nalinginnaasutut pasilliutaan-ngitsutullu isigineqalersillugu.
- Siunnerfik tassaasariaqarpoq navialiffiu-sinnaasutut isigisanik nakkutiginninner-mik ingerlatsisarneq, tassani suliffeqar-fiit ataasiakkaat kukkunissanut, atorne-luinissanut peqquserlunnissanullu navia-liffiusinnaasut sapinngisamik akuersaar-neqarsinnaasumik annertussuseqarnis-saat isumannaarniarlugu.

PISINIARNERNUT PERIUSISSANIK ILUSILINEQ

Pisiniarnernut periusissanik paasiuminartunik peqarnikkut tassangalu malinnilluarnikkut komunimit kukkunissanut, salloqittasoqarnissanut peqquserlunnissanullu naviualiffiusinnaasut apparsarneqarsinnaapput. Pisiniarnernullu atasunik aqutsinermik pilersitsinikkut, erseqqissunik periusissalersuinikkut erseqqissumillu taaneqartunik malittarinninnissamat akisussaaffiliinikkut, taaneqartut periusissanik pilersitsinermi pingaartutut inissisimassapput.

Pisiniarnissanik pilersaarusionerni piviusunngortitsinernilu neqerooruteqartut pilersuisullu assigiinngitsut attavigiortorneqarnissaat pisariaqarsinnaasarpooq. Taaneqartunullu paasissutissiinerit assigiituuassapput assigiinngitsisoqaqqunagu arlaannik pitsaanagerusunik pinginnissaq isumannaarumallugu. Pisinissamik isumaqatigiissutit aaqinneqaraangata tunniussinerillu pillutik, taava kommunimit misissorneqartariaqarput, pisiat aamma akit isumaqatissutaasut malillugit ilumut tiguneqarsimanagerat. Taamatut misissuinerimi kommunimi pisiniartitaasuusut aamma maluginiartariaqarpaat, siunisasi pisiniarnernut pituttuisutut ilersinnaasunik pisiniarfisanut tunngavissiiinginnissaq.

Pisiniartarfik uummaarissumik ingerlasooq pilersuisinnaasut akornanni ilumoortumik unammilleqatigiinneq tunngavigalugu ingerlatsinikkut pilersinneqarsinnaavoq. Taamaattumik kommunimit pisiniarnerminut atatillugu unammilleqatigiissitsinerup malitsigisai alapernaattassavai. Pisinarfiusumi aalajaatsumik uummaarissumik pikkorillunilu ingerlatsiviusooq pilersinniaaanni piffissangaatsiaq atortariaqarsinnaasarpooq, pisortatut pisiniartarnermut pisariaqartitsinermut naleqquttuusooq.

Kommuni pilersitseqataasinnaavoq pilersuisut avatangiisinut, inuit piginnaatitaaffiinut, aningaa-sarsiaqartitsilluni atugassaqartitsinermut, ileqqorissaarnissamat peqquserluttoqannginnissanullu akisussaassuseqartumik peqataalernissaannik, unammilleqatigiinneq atillillugu piunmasaqaateqartarnikkut aammalu pisiniarnerit ingerlanerisa tamakkiisumik nakkutigilluarnersigut. Assersuutitut takuuk Kommuneqarfik Sermersooq-mi pisiniarnermut tunngavissiaasoq – www.sermersooq.gl. Pilersuisutut atorineqartut aamma pisussaaffilerneqarsinnaapput namminneq suliffeqarfimminni, pilersuisutut suleqatigiiffinni aammalu pisisartumi tungaannut, inuiaqatigiinni akisussaqaataanermut tunngasut malillugit uppernarsaasiinissamat.

Kommunip pisiniarnerit qanoq ingerlanissaannik malittarisassiamini ilanngullugit taasariaqarpai pisiniarnernut atatillugit navialiffiusinnaasut suuneri. Peqquserlussinnaanerimmi assigiinngitsuniipput:

- Pisinermi suut aaqinniagassatut pisariaqartitsisuunersut nalilliffigalugit. Taamatut suliaqarnissami pilersuisunut attuumassuteqarfinnullu tunngasut pisinerup pisariaqartinneqarneranik nassuiaasiinissamat sunniuteqarsinnaapput. Pisiniarnissaq ilumut qanoq pisariaqartinneqartigiva? Pisariaqartitsineq allatut matuneqarsinnaasimagaluarpa?
- Pisiniarnissap pilersaarusionerit aaqinniarnissaalu. Tassani pisiniarfissamik pilersu-

isunillu ilisarimasaaqarneq pisiniarnissamik pilersaarusionerimut sunniuteqarsinnaavoq. Pilersuisup kommunillu akornanni nikingasumik paasissutissiinerit pisariaqartitsinerimut pisinissamullu ilusilersuinerimut sunniuteqarsinnaapput. Pisiniarnissaq qanoq annertutigisooq qanorlu akisutigisunik/pitsaassusilinnik pisinissaq pisariaqartinneqarpa? Pisariaqartitsineq annertuumik "qalipaasorneqarsinnaavoq" allaat pilersu-

issat ilaannik mattussinermik kinguneqarsinnaasumik.

- Unammilleqatigiinnermi ilusissaliornerit, isumaginnittussarsiornermi atorussanik ilusileruinerit, piumasariumasat qanoq ittuunissaannik takussutissiissusiornerit il.il pisinartumit imal. pisinissamik isumaginnittussamit sunnerneqarsinnaanerit pissaajunnaarlugu ilusilerneqassapput. Aammalu isumaginniaqqat annonce-liuunnerat ima iluseqalersinnaavoq tassani pilersuisinnaasut assiigiimmik pineqarunnaarlutik aamma paassissutissiissutit "puigorneqarsinnaallutik" pilersuisinnaasut ilaat tamak iliornikkut iluaquserneqarlutik. Neqeroortinik nallersuinerit pilersuisussanillu toqqaanerit ikinngutigiiinnerit, tunissutisinerit, "pisiarineqarnerit", utertoortitsivigineqarsinnaanerit (tassa akimit pisisumut ersingitsumik utertitsisoqarluni imminut ilua-naaruserneq) il.il tuulluutinnigitsumik sunnerneqarsinnaapput. Siornatigut kommuni-mi atorfeqarsimasut, pilersuisunut nuullutik sulilersimasut, suliffitoqqaminnit allat ilisimanngisaannik ilisimasaqarsinnaapput, ilisarimasasaqarlutik attaveqarlutilluunniit neqeroorusiornerminni atorsinnaasaminnik ilaatigullu immaqa aamma unammilleqatigiinnermi isumaqatigiinniarnissanut atorsinnaasaminnik.
- Pisanik tigusanik attaveqarfinnillu misissueqqissinnaanerit. Taamatut ittuni navialiffiusinnaapput isumaqatigiissuteqarnermi aningaasartuutitut pitsaassutsinullu tunngasut, tigusineri uppersaasussamit, akiligassanik isumaginnittussamit aammalu akiliinissamik isumaginnittussamit allanit ilisimaneqangitsumik akuerieqartunik.
- Isumaqatigiissutip ilusiligaanera pequtigalugu piniarnermiit tigusinermit akiligassanik akuersinerit akiliinerillut peqquserlunernik eqqorneqarsinnaapput.

PISIARNERIT INGERLANERINI NAVIALIFFIUSINNAASUT ASSERSUUSIARINERI:

- Pilersuisuusup pisisup ilaqutaa akilerluarlugu atorfinitsinnaavaa.
- Pilersuisup niuernermit attuumassuteqarsorinangitsumik suliffeqarfik namminersortoq pisisumit aqunneqartoq imal. ikinngummit ilaqtamilluunniit, pissaamullu ataani plersuisuusooq, peqasiusinnaavaa.
- Pilersuisup suliassaq pisisup immineq angerlarsimaffia suliarisinnaavaa akikillissamillu akiligassiissummik nassiusaqarsinnaalluni – imal. allaat akiligassiissummik nassiusaqaranni suliarinnis-sinnaalluni.
- Eqqunngitsuliorluni toqqaannartumik pisiarneq.
- Pisiassamik pigeriikkamik imal. kommunip iluani pisisartunit assiinnigitsunit sulissutit ataqatigiissaagaangitsumik pisiarnerit.
- Pisiarnerni kukkunerit maalarutitik akisunaalersinnaasanik pilersitsisinnaapput isiginerlunneqalernermik malitseqartsitsinnaasumik.
- Pisunut uppersaasiiinginneq imal. takussutissanik toqqugaqarsimannginneq. Taamatut iliornikkut ujarlersinnaaneq malersueqqissinnaanerlu ingerlakuminaatsunnortinneqarsinnaavoq.
- Nammineq atugassanik tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit pisiarneq.
- Qinnikkat pilersuisussatut soqutigisaat salliutinneqarpat.
- Pisiarnerit kommunip pisiarnissamut sinakkusiaannik allaniilluunniit isumaqatigiissutaasunik malinninginnerat.

ISUMANNAANNERUSUMIK NIJERNIARSINNAANERMUT SIUNNERSUUTITUT ASSERSUUSIAT

- Pisiniarnermut attuumassuteqartut ta-
maasa navialiffiusinnaanerit pillugit
nalilersuiffigikkitt. Suni kukkusinnaaneq
navialiffiusinnaanerpaajua? Navialiffiu-
sinnaasunik misissukkat tunngavigalu-
git, taava pisariaqartunik iliuuseqarnis-
sat ingerlanneqassapput.
- Kommunip pisiniarissamat periusissai
suliaralugillu nutartikkitt.
- Paasissutissiigit isumannaarlugu atorfe-
qartut pisiniarnermut periusissanik ilisi-
maarinneqarnissaat, taakkulu malinnis-
saat nalinginnaasuummat akuersaarti-
lerlugu.
- Pisiniarnermi ingerlanneqartartut upper-
narsaasersuinikkut akiliitinnanilu pisiat
tigoqqaartarnissaannik pisiarillu pilersu-
isuusut aamma ataani pilersuitinneqar-
tunit atuarneqarnissaannik piumasaqar-
nikkut, isumannaallisaasoqassaaq.
- Pisiniarnermi ingerlatseriaatsit atorlugit
e-handel-it, e-faktura-t allallu unammil-
leqatigiissitsinissamat sakkussat isu-
mannaarneqassapput.
- Kommunip pisiniarissaanut malitta-
risassanik sungiusartitsigit. Soorlu
takuuk pisiniarnermut politikki
www.sermersooq.gl aamma kaajal-
laatitaq *Cirkulære af 24.09.2010 om
indkøb af varer og tjenesteydelser i
Selvstyrets centraladministration og
underliggende institutioner.*
- Pisiniarnermi maleruaqqusat malinne-
qarnersut misissuiffigikkitt, minnerun-
ngitsunik mianernarnerusumiittut aam-
malu ilassutitut aningaasaliinerni ittut
eqqumaffigalugit.
- Kommunip suliffeqarfiini amerlanerusuni
isumaqatigiissutinik sinaakkusiissutinik
isumaqatigiissusiorit.
- Pisiniartarneq eqterlugu aaliangersima-
sumik ingerlasussanngorlugu ilusileruk,
taamatut iliornikkut kommunip iluani
nukittuumik ilisimasaqarluartumillu pi-
siniarnermik isumaginnittoqarfimmik
pilersitsillutit. Taava niuerfiusoq nukittu-
nerulersillugulu taaneqartutut qitiusumit
ingerlatsilernikkut piginnaanerit qaffas-
sassavatit, annerulersillugu pisiniartartut
inniminniisartullu ikinnerusut ilisimaarin-
ninerusulli pinngortinnissaat. Pisiniartar-
tut pappialartaartillik, immineq pisiniar-
tut ileqqorissaarnissaannut malittarisas-
siortillugit.

ISERTUUNNEQARLUNI NALUNAARUTIGINNISSINNAANERMIK AAQISSUUSSINEQ.

Peqquserlutsaaliuilluni ingerlatsineq killeqartumik tamaallaat naleqalersinnaavoq, atorfillit imal. allat isornarsinnaasunik ilisimasaqartut, ilisimasaannik saaffissaqartinneqanngippata. Nalunaarutiginnissinnaaneq misilittakkatigut isornartut peqquserluffiusinnaasut imal. kisaatiginngisat qulaajarnissaannut unitsinniar-nissaannullu aliangiilluinnartuusinnaasutut misilittagaqarfigneqarpoq.

Attaveqarnerit ataanit qummut, soorlu mianersornissamik ingerlatsinissat, tassaapput aqutsisuusut/pisortaasut suliffeqarfimmi peqquserlutsaaliuniarlutik suliniarinerannut tapertaasussat.

Kommunaldirektør-ip allalu pisortaasut kommunimi ileqqorinnissamik inatsisillu aallaavigalugit unioqquitsinernik ilisimasallit nalunaarutiginnikkumasut naammaguttumik illersorneqarnissaat isumannaassavaat. Tamanna isumannaarneqarsinnaavoq soorlu isumannaatumik sianerfissaliinikkut imal. intranet internet-iluunniit atorlugit isertorluni nalunaaruteqarfiusinnaasunik pilersitsinikkut, atorfillit suleqatilluunniit paasissutissiinernut ingerlatitseqqiviginnaasaannik. Taaneqartut aaqqiissutit iluamik atorsinnaassappata, ernummatigineqartut naalaarneqartariaqartassapput inuillu qisuariatartussatut inissisineqarsimasut sukkasuumik qisuariarsinnaasariaqarlutik.

Akuerisaasumik illersorneqarluni nalunaarutiginnissinnaanerit kingusinnerusukkut nalunaaruteqartup suliffimmini sulisutut qaffakki-artortumik inissisinnaanerannut naalleraataatinneqassanngillat allatulluunniit suliassanut kajungernartunut periarfissanut mattussissutigineqartassanatik ajattuineritulluunniit ittunik kingunipilutsisissutaasassanatik. Attaveqar-nissamut periarfissatut aaqqiissutit atorfillit-

taannarnut atugassiaanatik aamma niuernikut attaveqarfigisanut, atuisartunut innuttaasunullu periarfissiissutaasariaqarput.

Kommunit nalunaarutiginnissinnaanermut aaqqissuussereersimasut, whistleblower ordning-imik taaneqartartumik, peqquserlutsaaliuinnissamik suleriaasissartik avammut ilisaritikkunikku, suli naleqqussaasinnaaneq ammatillugulu eqqarsaatigissavaat. Kommunit attaveqarfissanik pilersitsisimangitsut taaneqartut aaqqissuussinerminnuti ilanngut-tariaqarpaat.

Kommunini suliffeqarfinnilu nalunaarutiginnissinnaanermik aaqqissuussinerit unamminartunik kalitaqartarnerat misilittagaqarfiuvoq:

- Nalunaarutiginnittut pisortanit suleqatiniillu isiginerlunneqalersinnaasarput.
- Nalunaarutiginnittut paasineq ajorpaat nalunaarutiginninnerit tiguneqarsimanersoq nalunaarutiginninnerullu kingunerisaanik qanoq ingerlariartoqarsimaneranik ilisimatinneqartaratik.
- Atorfillit qanoq iliorlutik nalunaarutiginnissinnaanermut periarfiissatik atussanerlugit ilisimalluarneq ajorpaat.
- Nalunaarutiginnittut illup iluini pissaaneq-qusaannerni atornerlunneqarsinnaasarput.
- Kinaassutsimik isertuussisinnaaneq ilaati-gut aaqqissuussamik atornerluisitsisinnaasarpoq, soorlu assersuutigalugu inun-nik ataasiakkaanik nikassaaniarnernut.
- Atorfillit pisut imminerminnut tunngasut nalunaarutigisarpaat naak aaqqissuussaq attuumassuteqanngitsunik nalunaarutiginnissamut atugassiaanngikkaluartoq.
- Unamminarsinnaasarpoq nalunaarutigineqartumik illersuiniarnissaq.

- Isumaqartarnerit eqqarsartarnerillu: "nalunaarutiginnikkaluaruma iluaqutaajunnangilaq", nalunaarutiginnikkuma nuanniil-liortitaassaanga, imal kingunipiluutaasin-naasunik malitseqarsinnaanerit ilaatigut isornartoqarluartut, nalunaarutiginninngin-nermik kinguneqarsinnaasarput, ingammik immineq pisortarisat pineqartillugit.
- Paasissutissiinnermi illersuineq pissaaq nalunaarutiginninnerit peqqissaartumik illersorneqarsinnaasumillu isumagineqar-nerisigut ikittuinnaallu paasissutinneqar-tarnerisigut (tassa susassaqaqngitsunut siammartiterinnginnikkut).

ISERTUUSSAASUMIK NALUNAARUTIGINNISSINNAANERMIK PILERSITSINERMI ISUMASSARSIORFIUSINNAASUT:

- Nalunaarutiginninnermi aqcutissiat su-liffiup iluani attuumassuteqaqngitsunit aqunneqartariaqarput (pisariaqartinne-qarpat avataaneersunik sulisuliilluni), taakkulu kommunaldirektør-imut nalu-naartartussaassapput.
- Kinaassuseq ilisimatissisutiginagu nalu-naarutiginnissinnaanissaq periarfissaa-sariaqarpoq.
- Suliassartaalersut allanut matoqqasumik ingerlanneqartassapput, illersorluarne-qartumik aammalu nalunaarutiginnittup nalunaarutigineqartullu kinaassusii eq-qarsaatigalugit naapertuilluarnermik tunngaveqartumik.
- Suliat isumagineqarlutillu naammassine-qassapput, kingornalu inuit akuliusima-sut peqatigalugit suliat naammassivin-neqassallutik.
- Kommunip isumannaassavaa nalunaa-rutiginninnermi uppersaatsissat, suli-rinninnerut takussutissat isummersuu-tillu, isumannaatsumik toqqorterneqar-tarnissaat.

Kommunit isumannaassavaat nalunaarutiginninnerit qiimmassaatigineqartarnissaat nalunaarutiginnittullu illersorneqartarnissaat. Atorfillip isornartuusinnaasut annguppagit, taava taanna qiimmassarneqassaaq nalunaarutiginninnini pillugu. Kommuni pisussaavoq atorfillit piginnaatitaaffimminnik atuinissamut aammali atuinnginnissamut qiimmassassalugit, tamakkulu qanoq inissinneri tunngavigalugit pilersaarusiornuluni ilusilersuissalluni.

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat 2015-imi nalunaarutiginnissinnaaner-mut inatsit atuutsilerpaa, taamatut iliornikkut imminnut qanittuusut imminnut sullissinnaa-nerat aqussinnaalerumallugu qitiusumillu al-laffisornerup ammanerusumik akimullu ersin-

nerusumik ilusilernissaa pilersikkumallugu. Aaqqissuusinerup iluaniilluinnarpoq, sulisorisat immikkut IT-kkoortumik system-iliaasoq atorlugu maalaarutininik imaluunniit ingerlaa-sininik ippinnartunik, suliat ingerlanneqarneri-nut atorfinitsitsinernullu atasunik, saaffigin-nissuteqartarsinnaanissaat.

Kommuneqarfik Sermersooq 2016-imi nalu-naarutiginnissinnaaneq ammaassiviginiarlugu iliuuseqarpoq, natsorsuutigineqarporlu tama-tuma 2017-imiit siullermik sulisorisanut ata-tillugu atuutsinneqalernissaa, naatsorsuutigi-neqarporlu aaqqissuussap.

6: QITIUSUMIK INATSISIT MALERUAGASSALLU NAAPERTUISUMIK MALINNEQARTUSSAATITAASUT

Kommunip tatiginassusia, kommunip nammineq malittarisassiaasa saniatigut, inatsisit assigiinngitsut aqquutigalugit isumannaarneqassapput. Inatsisinik malittarisassanillu ilisimaarinneg pinaveersaartitsinermut pingaaruteqartorujussuupput aamma pisoqartil-lugu iliussissanut piareersimanissaq eqqarsaatigalugu. Inatsisit malittarisassallu assii-giinngitsut peqquserlutsaaliuinermi immikkoortunut attuumassuteqartorujussuupput. Pingaarnertullu inatsisit malittarisassallu makku inissisimapput:

Kalaallit Nunaanni pinerlunnermut inatsit

30. april 2008-meersoq (Qallunaat inatsi-saanni) Pinerlunnermut inatsit, Kriminallov for Grønland af 30. april 2008 Kriminalloven (Dansk Lov) (Kapitel 9: Pisortat oqartussaaf-fiini pinerluuteqarneq (§ 38 "pisiarinnineq") (Kapitel 11: Pisortani sulitilluni/atorfeqartilluni pinerlunneq (§48 *Aningaasanik akilernerqar-luni "pisiarineqarneq"*) (*Pisortat oqartussaaf-feqarfiinut pinerluuteqarneq 49 pisortatut oqartussaaneermik atornerluineq* + allallu paragraf-it attuumassuteqartut (§54 – §59) (Kapitel 12: *Eqqunngitsumik nassuiaateqar-neq eqqunngitsumillu unnerluutiginninneq* (§56-§59) Kapitel 23: *Aningaasanik pinerlun-*

neq (§ 104 salloqittaaneq, §106 *aningaasa-nik paarisanik tillinneq*, §116 *akinit utertitsif-figineqarneq*).

Inatsisartut inatsisaat nr. 22 18. novem-ber 2010-imeersoq,

Kommunini aqutsineq pillugu: Kommunini aqutsinermut inatsit. Taassuma ataani Aqutsinermut malittarisas-siaq Suleriaasissarlu. Aqutsinermut inatsimmi ilaapput attuumassuteqarneq pillugu aalia-ngersakkat– (§14, stk. 2), *ataatsimiittitaliani ilaasortat attuumassuteqarnerannut tunnga-sut* (§38, stk. 2; §39, stk. 1-4), *kukkunersi-uinernut tunngasut* (fx § 49), *nakkutillineq* (§57-59), *Nakkutillisoqarfik* (§ 60-65).

Inatsisartut inatsisaat nr. 8 13. juni 1994-imeersaq, pisortat aqutsisoqarfiini sulianik ingerlatsinissat pillugit. Suliarin-ninnermut inatsit, Sagsbehandlingslov: Kapitel 2: *Attuumassuteqarneq* (§3, stk. 1-5).

Ukiumoortumik natsorsuusiortarnermut inatsit – Årsregnskabsloven (Dansk Lov)

Inatsisartut inatsisaat nr. 1 15. maj 2014-imeersaq, unammilleqatigiinneq pillugu: *Unammilleqatigiinnermut inatsit*: Fx Kapitel 2: *Unammilleqatigiinnermut killilersuutaasunik isumaqatigiissuteqaqqusaannginneq* (§6, stk. 2, 1-7; stk. 3, 1) (Kapitel 3: *Oqartussaasutut atorfirmik atornerluineq*, §11, stk. 2 – 1-4) (Kapitel 4: *Unammilleqatigiinnermik equititsisumik tapiissuteqarneq* §12, 13, 14) (§39 *soqutigisaqatigiissutut isumaqatigiissuteqarnerit*) (§6). Atuinnermut unammilleqatigiinnermullu aqutsisoqarfik unammilleqatigiinneq pillugu nævn-imut, Namminersorlutik Oqartussat ataani, allaffeqarfiuvoq ilaatigut nævn-ip atugassaamik misissuinernik ingerlatitsinnaatitaalluni.

Inatsisartut inatsisaat nr. 11 af 2. december 2009-meersaq, sanaartortisinernut illulioertisinernullu atatillugu suliarinnit-tussarsiuussisarnerit pillugit: soorlu asser-

Inatsisit malittarisassallu atuuttut annertuunik imaqarput, peqquserlussinnaanernut pinngit-soortitsiniutinik. Taamaakkaluartorli suli peqarpoq peqquserlunnernik pilersitsiviusinnaasunik.

Inuit ataasiakkaat pisortaausullu ajornartorsiutit, soqutigisanut attuumassuteqarnerit usserner-torsiorfiusinnaasullu pillugit ataatsimiinnerni peqataasarnerat anngiortumik peqquserlunniar-sinnaanerit unitsinnarsinnaanissaannut pingaaruteqarluinnarsinnaapput. Kommunit pisussaaf-feqarput aaqqissuusaalluartumik inuit ataasiakkaat kukkusumik iliorsinnaanissaat usserner-torsiuersinnaanissallu pinngitsoortikkumallugit millisaataasunik suliniuteqarnissamut. Ingerla-tsiusut akiuussinnaassuseqarnerat ileqqusunit aaliangigaapput, taakkulu nutarterneqartar-lutillu qaffasissumik ileqqorissaarnissamik siuarsaanissamut atorneqassapput. Taamaattumik sulisunik politikerinillu tamatumunnga ingerlaavartumik eqeersaasarnissaq pingaaruteqartuu-voq.

suutigalugu Kapitel 2: *unammilleqatigiissitsi-nerit naligiimmillu pinninnissat* (§7).

Inatsisartut inatsisaat nr. 17, 17. november 2010-imeersaq, pilersaarusiortarnermut nunaminertanillu atuinnermut tunngasoq: Soorlu Kapitel 5: *Kommunalbestyrelsit nuna-minertanik tunniussisinnaanerannut aali-angersakkat* 22, stk. 2, 1). Kapitel 8: *Nunami-nermik atugassiinerit, Atuisinnaanermik aku-ersinerit* (§37, (stk. 3, stk. 4).

Kaajallaatitaq 24.09.2010-imeersaq, Namminersorlutik Oqartussat allaffissu-aqarfiani ataani ingerlatsivinni pisiniar-nermut sullississutinillu tigusinerit tunngasut. Siunertaq: §1. *Kaajallaatitaq aqqu-tigalugu isumannaarumaneqarpoq sulliffeqarfiit tamarmik assigiimmik tunngaveqartumik pi-sortanut isumaqatigiissusiorsinnaatitaanissaat.*

Sermersooq-mi maleruagassiaasut pillu-git assersuusiat: Kommuni suliaqarsima-voq: *Peqquserlutsaaluinissamut pisiniarnis-samullu politikimik*, qarasaasiakkut iserluni takuneqarsinnaasumik iserfigalugu kommu-nip nittartagaq www.sermersooq.gl. Aam-ma isertortumik nalunaarugiginnissinnaaler-nissaq piareersaasiortarpoq.

7: PROGRAM-ILIAT ATUUTSINNISSAANNUT INGERLATASSAT

KOMMUNIP PISORTAANUT ATASSAPPUT

Kommunalbestyrelsip borgmesteriluunniit aaliangissavaat suut sinaakkusiaasut iluini kommunimit peqquserlutsaaliuinerlut ingerlanneqassasut.

Kommunaldirektøri akisussaasusariaqarpoq ingerlanniakkat inerisarnissaannut atuutsin-neqalernissaannullu. Kommunaldirektøri aamma aqutsinikkut, ikorfartuinikkut ataanilu suliffeqarfinnik nakkutiginninnikkut akisussaasuutinneqartariaqarpoq system-it ator-neqalerpata malittarinnullunilu malersueqqittar-nissamut. Qinikkat allaffissornermilu pisortat program-it naapertuisumik aallaavigalugit oqaaseqartassapput, allagaqartarlutik iliuuse-qartarlutillu. Qaagukukulluunniit tamanna er-seqqissumik paasiuminartumillu ersersillugu-

lu takutissavaat ingerlanneqartoq malissallu-gu pisussaaffiligaaneq piummat – tamannalu ingerlanneqassaaq piareersaanermi, ilisaritit-sinermi malersueqqinnermilu.

Kommunaldirektørip suliffeqarfinnut immik-kootortaqaarfinnulluunniit piumasaaqatigisari-aqarpaa pingaartunik nalunaaruteqarnernut pingaaruteqartunillu aaliangiinernut atatil-lugu program-imik atuinerup killiffiata ilanngunne-qartarnissaa. Program-illu iluaniittariaqartut pisariaqartinneqartut suulluunniit tamakkulu aallartinnermiit pigineqartariaqarput. Kisianni periarfissatut immikkut akuerineqartussaa-voq ingerlaavartumik atuutsitsileriatorsinnaanis-saq.

ILINNIARTITSINEQ/SUNGIUSAANEQ

Peqquserlutsaaliuinissamut program-imut atatilugu pisariaqartinneqarput peqqissaartu-mik paasittitsiniaanissaq, ilinniartitsinissaq

aammalu kommunip suliffeqarfii-ut tamanut sammisumik pikkorissaanissaq. Ilinniartitsini-tsamut tunngavissiaq immikkotortaqaarfinnut

tamanut immikkut naleqqussagaasariaqarpoq, tamakkunani unammigussat navialiffiusinnaasullu suuneri aallaavigalugit.

Ilinniartitsinerimi program-imi immikkoortitaartut immikkut tamarmik ilinniartitsissutigineqartariaqarput aammalu ajornartorsiutaasinnaasut assersuusiallu aallaavigalugit oqalitsitsinerit ingerlanneqartariaqarlutik.

Ilinniartitsinerit ataatsimiinnertut, workshops-istut, isumasioqatigiissitsinertut aammalu internet aallavigalugu eqjimmattatut suleqatigiissutigineqarsinnaasunik atuilluni imal. ta neqartut tamaasa atorlugit ingerlanneqarsinnaapput. Pitsaasuuppullu ajornartorsiutaasinnaasut sammerini ataatsimoortitsilluni eqjimmattakuutaartitsilluniluunniit ilinniartitsisarnerit. Ingerlatsinissani ajornartorsiutaasinnaasut/aassersuusiat aammalu taarsiullugit aaqqiiniutaasinnaasut (pitsaasut pitsaangitsullu) piareersaqqissaagaasumik saq-

qummiussorneqartariaqarput, saqqummius-sinermik sungiussisimalluartut saqqummius-sisoralugit. Taaneqartutut iliornerit soqutiginnitsitsilertarput ataatsimullu paasinninnermik pilersitsisarlutik aammalu suliffeqarfinni ileq-qorissaarnissamik tunngavinnut nalimmas-saataasarlutik.

Peqquserluttoqarnermi eqqorneqarsinnaaneq akiuinarlunilu suliniuteqarnissaq suliffeqarfinni tamani eqqartorneqartariaqarput, sulisut ataatsimiitinnerisigut, immikkortortaqaarfinni ataatsimiititsinertigut imal. isumasioqatigiissitsinerit atorlugit. Program-i pillugu paasisitsiniaanerit nutaanut suliulersunullu tamatigut ingerlanneqartartunngortinneqartariaqarpoq. Peqquserlutsaaliuinnermik suliaqarnissamik sungiusaaneq ataasiaannarluni pisassanngilaq ingerlaavartumilli ingerlanneqartassalluni. Inaassutigumaneqarpoq ilinniartitsinerit/pikkorissaanerit ukiut allortarlugit ingerlanneqartarnissaat.

ILLUP ILUANI AVAMMULLU PAASISSUTISSIISARNERIT

Peqquserlutsaaliuinnermut program-i pillugu illup iluani avammullu paasissutissiinikkut kommunip pitsaaliuinnermik ingerlatsiniarneq tunniussaqaqfigissavaa. Unioqutitsinerimmi ilarpasui pisarput ilisimasakinnerit peqqutigalugit, ilaatigut allaatt aamma peqquserlunnerup suuneranik paasisimasaqannginnerit/qammaasaqannginnerit peqqutigalugit.

Piareersaanerup ingerlanneqarnerani, ilisaritinnerani program-illu malersoqinnerani atorfillit pilersaarutit, imarisaasut piumasarisaa-sullu pillugit akuttunngitsumik paasissutissinneqartarnissaat pingaaruteqarpoq. Immikkortortaqaarfiit arlaata akisussaafigisariaqarpai program-i pillugu siunnersuutit oqartuutillu tigooqqarneqarlutillu isumagineqartarnissaat, takkuttut illup iluaneersuunerat avataaneersuunerallunniit apeqquataatinagit.

Aamma kissaateqartoqartillugu akisussaati-taasut paasissutissiissutinik siunnersuutinilu utertitsisassapput. Kommunaldirektør-ip akuttunngitsumik program-ip qanoq ingerlana pillugu nalunaaruteqartassasoq inassutigineqarpoq.

Illup iluani attaveqatigiinnermut atatillugu iliuuseqarnermi ingerlanneqarsinnaasut makku aqquutigalugit pisinnaapput: intranet, atorfilinnik ilinniartitsinerit, pisortanik pikkorissaanerit, isumasioqatigiissitsinerit, oqarasuaatit ileqqorissaarluni atornissaanik ilinniartitsinerit, aamma emails-it atornerinut atatillugu. Avammut innuttaasunut, atuisunut pilersuisunullu, attaveqarnermut atatillugu, kommunip pingaartitaanut, ileqqorissaarnissamut peqquserlutsaaliuinnermullu atasumik suliai ingerlateqqinneqartassasut inassutigi-

maneqarpoq. Program-imut atatillugu allaganngorlugit pigisat, soorlu malittarisassat, (kaajallaatitat/politikkerisat), suleriutsit male-ruagassallu kommunip nittartagaani tamanit

takuneqarsinnaasunngorlugit inissinneqar-tariaqarput niuernermillu attaveqarfigisanu-tamma ingerlatillugit.

KOMMUNIP MAKKU INGERLATITTARIAQARPAI:

- Peqquserlutsaaliuilluni program-imut, suliaqarnermut angusanullu tunngasut ilisimatitsissutiginiisaat.
- Ammasumik ingerlatsinermi pitsaasut pitsaanngitsullu pillugit, aammalu pisa-riaqartinneqarpat peqquserluttarnerit pillugit nalunaaruteqartarnej.
- Nalilersuiffigalugillu malittaralugit maler-soqqittarlugit nalunaarutiginninnissamut aquttissatut periarfissiissutaasut.
- Pisartut misissortarlugit pisariaqartillugu politiinut nalunaarutiginninnermik malit-seqartinneqartunik.

Kommunip suliffeqarfiutigisaasa iluini ippin-nartunik, anngiortumik ingerlatsinernik imal. peqquserlunnernik malussarnernik nalunaa-riteqartoqartillugu, pisunik misissuinissat nalilersuinissallu pisariaqarput, maluginiak-

kat nalunaarutigineqassanersut nalilersorlu-git. Misissuinerit ingerlanneqarsinnaapput immineq misissuisussatut pilersitanit imal. avataaneersunut suliassanngortinneqarsin-naallutik.

Misissuinerimi makku imarisaasussaagajuttarput:

- Atorfilinnik pingajuusunillu apersuinerit.
- Isumaqaatiigiissutinik akilliisutaasimasunillu misissuinerit.
- Suliarinnittussarsiuinerimut atatillugu ilusiliinernik misissuinerit nalilersuinerillu.
- Pingaarnersiuiineq tunngavigalugu kontonik misissuinerit.
- Aningaasaqarnermut tunngasunik toqqortikkanik misissuinerit.
- Emails-inik isumaqaatiigiissutinillu toqqortikkanik misissuinerit.

Nalunaarutiginnittoqartillugu isertortumik na-lunaarutiginninninnaaneq atorlugi, suliffeqar-fiup iluani taamaattunik isumaginnittussan-ngortitaasimasup, siulliulluni aaliangiffigissa-vaa pineqartoq qanoq suliarineqarlunilu

isumagineqassanersoq. Nalunaarutiginnissi-masoq nalunaarutigineqarsimasorlu isuman-naatumik illersorneqassapput inatsisilerinik-kullu siunnersorneqarlutik.

PAASISANIK SULIARINNINNEQ – AKISUSSAAFFIIT KINGUNERITITAASULLU

Kommunaldirektør-ip erseqqissumik nalunaa-rutigisariaqarjaa sulisut/atorfillit tamarmik akisussaaffeqarmata peqquserlutsaaliuinia-

luni ingerlanniakkap ingerlannissaanut aam-malu erseqqissarlugu tamanna tamanit ma-linneqartussaammat. Ingerlanneqartussa-

kommunip aqutsinermik suliaqarnerani pis-susissamissoortutut ilaatinneqassaaq. Ingerlanniagarmi kommunip illup iluani nakkutillii-niarneranut pingaaruteqarlunnartuummat.

Peqquserlutsaaliuniarluni iliuuserineqartussat tamarmik suliffeqarfimmik aqutsinermut ingerlaavartumik ilaatinneqartariaqarput, aamma makku iluini; ukiumut missingersuu-siat, ingerlatsinissamut pilersaarasiat, pisini- arnermut tunngavissiat, sulisunut politikki, suleriaatsit aaliangersimasut kiisalu naluna- rusiat.

Periutsit assigiinngitsut atorneqarsinnaapput peqquserlutsaaliuinerup aallartinnera nukit- torsarumallugu, soorlu pisortat allaganngor- lugu akuersinissaat, ingerlanniakkamut nas- suaatit tigusimallugit, ilanngullugit ukiumut killiffinnik nalunaaruteqartarnissat, immineq nalilersuinermut ingerlanneqartullu malinnis- saanut atatillugu.

Kommunimi aqutsisunit oqaloqatiginninnerni aammalu sulisunut politikkipassat nassuiaasior- nerini erseqqissumik allassimassaaq, ileqqo-

rissaarnissamik tunngavissiat imal. peqqu- serlunneq pillugu aaliangersakkat unioqqutin- neqarpata, taamaattut naliliiffigissassanngor- lugit malersorneqaatassammata. Taaneqartu- nillu unioqqutitsinerit kinguneqartinneqartari- aqartassapput, qanoq annertugiginerat apeq- qutaatillugu naliliiffigineqartartumik. Kiisalu kommunu akisussaaitaavoq inatsisaatsulior- sinnaanernik politiinut nalunaarutiginnittar- nissamut.

Kommunimit atorfinnut mianernartoqarfiu- sunut annertuumillu akisussaaffeqarfiusunut qinnuteqartut tunuliaqutaat misissuiffigine- qartassanersut nalilersorneqartariaqarpoq. Peqquserlutsaaliuinermi atugassiasut ator- finitsitsilluni isumaqatigiissusiornerni atorne- qarsinnaapput aammalu peqquserlutsaaliui- nerup iluani kommunip malerugassiasa malissallugit akuerineqarnissaat kommunip immineq atsiornissamut piumasarisinnavaa. Sulisunik oqaloqatiginninnerni suliniutip aal- lartinneqarnissaa malinneqarnissaalu ilaatin- neqartariaqarpoq.

NALUNAARUSIORTARNEQ NALILERSUISARNERLU

Aamma nalilersortariaqarpoq maleruagassi- at system-illu qanoq ingerlanneqarneri killif- fiilu nalunaarutigineqartassanersut. Aamma ingerlatap qanoq tuulluutiginera sunniutigi- saalu nalilersortariaqartassapput.

Atuutitsilernerup, angusarineqartut aam- malu sunniutaasimasut pillugit suliffeqarfinnit assigiinngitsunit paasissutissanik aallernerit tunngavigalugit, ingerlanneqartup pitsanngor- sarneqarsinnaanera naleqqussarneqarsin- naaneralu nalilersorneqartassaaq.

Ileqqorissaarnissap, nakkutillinerup peqqu- serlutsaaliuinerullu iluini, tassalu pisartut, tikkuussissutaasut sunniutit takujuminartun- ngorlugit takussutissiarineqartassapput.

Soorlu taamaattut tassaasinnaapput ingerlan- neqartumut eqqummaarissutsip qanoq inis- sissimaneramik tikuussissutaasinnaasut, suni ajutoornerit amerlanerit pisartut aamma soor- lu suni tamani ileqqorissaanersamut peqqu- serlutsaaliuinerumullu eqqarsaatiginnittarnerit qanoq assigiitsiginerinek misissuinerit? Kia ernumatitaaneq aallaavigalugu nalunaaru- tiginnittarnerit tamakkiisumik liisimavai? Paasissutissat taaneqartutut ittut qarasaasia- ni katersugaatigineqarpat ataatsimut alakkar- terivigineqarsinnaasunngorlugit?

8: ILEQQORISSAARNISSAMUT ATATILLUGU AKUNNATTOORFIUSINNAASUT PILLUGIT ASSERSUUSIAT

ISERTORTUMIK (AKILERAARNISSAQ AVAQQULLUGU) SULINERIT

Akileraaruseriffimmi siunnersortitut sulivutit, paasillugulu suleqatit angerlarsimaffimminit "qernertuliorluni" sulisartooq, soorlu eqqiaassussisarluni il.il. Taamaattuni iliuuseqartariaqarpit?

KUSANARTUNIK NERIARTORTITAANEQ

Isumalioqatigiissitsinermi pisortat pisiniartarnerat pillugu saqqummiisutut qaaqusaavutit, eqqartuussissuserisumit ilisimaneqarluartumit aaqqissuussaasumi peqataaninnut atasumik. Suliamut taaneqartutut ittumut inuit soqutiginarlutit agqiasussaapput aamma saqqummiussuisallutik. Isumasioqatiginerup kingorna akimasuumik nerersuaarnissamat peqataassavit?

ATAATSIMORUSSAMIK AJUNNGITSORSIAT

Nuannersumik sulinngiffeqarlutit angalareerlutit ukiarnerani suliassarpassuatit piareersimaffigaatit, pappialaasivimmukarlutillu sulilernissannut pappialanik pisariaqartitanikk aallerlutit. Tupaallallutit takulerpat pappialaasivik imaqqanngingajattoq taamaammallu akisussaasumut saaffiginippuit, tassaniittussat sooq taamak ikitsigilersimanagerat paasinialugulu. Iisimatineqarputillu qanittukkut nutaanik pisiniartoqarsimasooq, oqarfigineqarlutillu maanna atualerfiup nalaani qularnanngitsuumik angerlaassassanik meeqqat atugassaannik iluatissartoqartarsimasooq. Nipangiussiinnasavit imal. naamik?

ILUANAARUTIT/PISSARSIAT

Kommunimut pilersuisooq pingaaruteqartoq pisarnermisut ukiumoortumik pisisartuminik katersuutsitsivoq. Pisumi makitsisoqartussaavoq. Iserlutit nalunaarsorneqarninni lpad-imik eqquiniaasitsinermut ilaasinnaalerputit. Eqqorpallumi. Kisiannili eqqukkat tigusinnaaviuk, kommunimi suligaluarlutit?

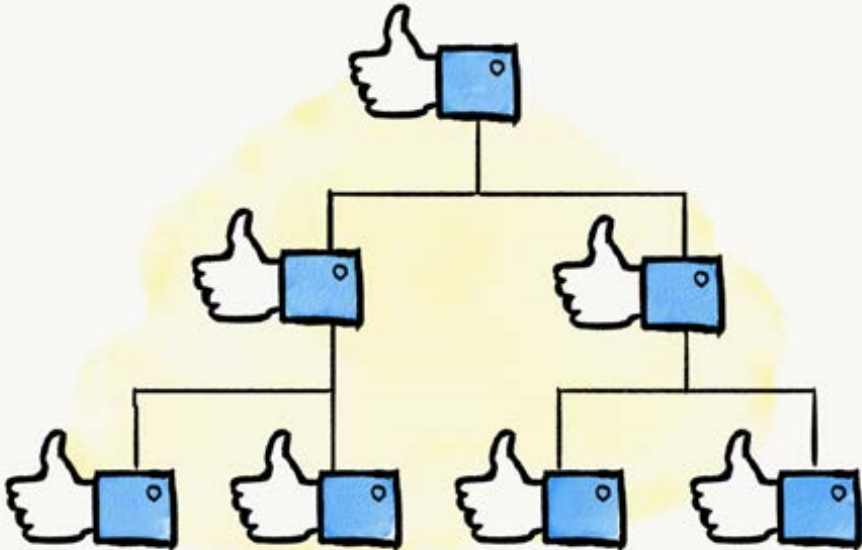
9: NAGGASIUT

Kommunit navialerujussuarsinnaapput, peqquserlutsaaliummik ingerlataqangikkunik. Kisianni matumani isumagisassatut siunnersuutitut innersuunneqartut kommunit suliamik aatsaat aallartitsinialersunit annertugineqarsinnaapput.

MALUGINIASSALLUGIT ILUATINNARTUUSUT:

- Ingerlanniagaq (program-i) ingerlanneqarsinnaavoq tamakkiisuunngikkaluartumik taamaallaalli kommunip iluani navialiffiusinnaasutut isigineqartunut attuumassuteqartumik.
- Aallartitsinginnermit pitsaaneruvoq ilaannakuugaluartumik navialinissamut mianernarnerpaajusut iluini aallartitsineq, taannami piffissap ingerlanerani anner-tusiartortinneqarluni siammariartortinneqarsinnaammat.

”Una isumassarsiorfissiaq allanneqarpoq Transparency International Norge-mit KS-imillu Norgemi kommunitut ”imminut ikorsernissamut” aallarfissatut pilersinneqarsimasut tungavagalugit – siunnerfigalugit peqquserluttoqanginnissaa aammalu peqquserlutsaaliuinissaq. Eqikkakkamik naleqqussagaasumillu kalaallisut isumassarsiorfiliaq una aqqutigalugu Transparency International Greenland –imit pineqartut iluini Kalaallit Nunaanni kommunit tapersersorlugit tunuliaqutserumaneqarput neriuutigalugu killormut kommunit suliami pingaartumi tassani TIG-mik tapersersuomasinnaajumaarnissaat.”

Transparency International Greenland

info@transparency.gl

www.transparency.gl

Transparency International

www.transparency.org